БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 217 (8114) | 1956 оной сентябриин 14, пятница | Сэн 20 мүнгэн

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Советско-индонезийскэ хамтын мэдүүлгэ (1-дэхи нюур).
Советско-индонезийскэ хамтын мэдүүлгэдэ гар табилга (1-дэхи нюур).
Советскэ Союзай ба Индонезиин хоорондохи хани барисаанда зорюулагдаһан митинг (1-дэхи нюур).
СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловай хэлэһэн үгэ (1—2-дохи нюурнуудта).
Индонезиин Республикын Президент Сукарнын хэлэһэн үгэ (2-дохи нюур).
Нүхэр И. К. Жигалинние Ленинэй орденоор шагнаха тухай СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ (2-дохи нюур).
Индонезиин Президент Сукарно Москваһаа мордобо (2-дохи нюур).
Нүхэд колхознигууд, механизаторнууд! Таряа хуряалгые шэнэ аргаар, эрхим шанартайгаар үнгэргэе! (3-дахи нюур).
Б. Ширеторов. — Жаргалантын хонишон (3-дахи нюур).
ХИЛЫН СААНАҺАА ЕРЭҺЭН ТЕЛЕГРАММАНУУД (4-дэхи нюур).
Шатарай XII олимпиада (4-дэхи нюур).

[С]оветско-индонезийскэ хамтын мэдүүлгэ

[И]ндонезиин Республикын Президент Сукарно Советскэ Социалисти[ческэ Р]еспубликануудай Союзай Верховно Соведэй Президиумэй уряалаар, ... хэрэгээр ерээд, 1956 оной августын 28-һаа сентябриин 12 хүрэтэр ...э Союзда байгаа.

...адын Хэрэгүүдэй Министр Руслан Абдулгани, Парламентын Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлогшо Зайнул Арифин, Парламентын Түрүүлэгшын ...ёрдохи Орлогшо Аруджи Картавината, Парламентын гэшүүд: ...иман, д-р Леймена, Сутарто Хадисудибьо, тэрэшэлэн алба яамын ...эб һалбаринуудта ажалладаг дээдэ зэргэтэй хүнүүд, газарай сэрэг... Далайн-сэрэгэй флодой, Агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй офицер... Президент Сукарные үдэшэжэ ерэлсээ. Тэдэнэй дунда Индонезиин ...истнуудшье бии.

[Пр]езидент Сукарно, тэрээнии үдэшэһэн хүнүүд СССР соогуур яба... СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ Союзай Пра[вительст]вын, арадай зүгһөө ехэ баяртай хүндэтэйгөөр угтагдаа. Прези[дент С]укарно, тэрээнии үдэшэжэ ерэлсэһэн хүнүүд Москва, Ленинград, ...вск, Ташкент, Самарканда, Ашхабад, Баку, Сухуми, Сочи, Ста..., промышленна предприятинууд, культурна, хүдөө ажахын болон ... центрнүүдтэ, тэрэшэлэн Советскэ Союзай түүхэтэ гайхамшаг га...лаар ябажа үзөө. Хүдэлмэришэд болон үхибүүдэй аятай һайн ... тухайда анхарал оролдолго ехээр гаргагдадагые тэдэнэр ...һон байна.

...ерэлгэнь хоёр ороной хоорондын хани барисаанай мэдэрэлые бү...жүүлээ, харилсаа холбоое улам үргэдхэн гүнзэгырүүлээ. Советскэ ... Правительствын хүтэлбэрилэгшэдтэй, советскэ арадтай уулзал... хоёр ороной хоорондын үнэн хүсэл ба бэе бэеэ хүндэлдэг ябада...ри ехээр батадхаа. Ерээд байха үедэнь болоһон хөөрэлдөөнүүдтэ ...э талаһаа—СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ [В]орошилов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын ...о ба Узбекскэ ССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Рашидов, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Хрущев, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Бул[ганин], СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи Орлог[шо А.] И. Микоян, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэ[дэхи] Орлогшо М. Г. Первухин, СССР-эй Гадаадын Худалдаа Наймаанай ...р И. Г. Кабанов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Нэгэ[дэхи] Орлогшо А. А. Громыко, экономическа холбоо харилсаанай хэрэгүү...илхэ Главна Управлениин Начальник К. И. Коваль, СССР-эй ...рын Министрын Нэгэдэхи Орлогшо С. В. Кафтанов, СССР-эй Га[даадын] Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо Н .Т. Федоренко, СССР-һээ Ин[донезии]н Республикада байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Д. А. Жу[ков], СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Зүүн-Урда Азиин ...е Даагша Б. М. Волков; Индонезиин талаһаа — Президент Сукар[но, Г]адаадын Хэрэгүүдэй Министр Руслан Абдулгани, тэрэшэлэн Индо[незиин] Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствоһээ Л. Н. Палар, Сувито Ку[сумови]дагдо гэгшэд хабаадаа.

...э хэлсээн үнэн сэдьхэлэй, үгэеэ ойлголсолгын ба бэе бэеэ хүндэ... оршон байдалда үнгэржэ, уласхоорондын зарим асуудалнуудые, ...эн СССР-эй болон Индонезиин Республикын хоорондохи харил[саа хол]бооной асуудалнуудые хэлсэһэн байха юм.

...сээнүүдые хэһэнэй үндэһөөр Хоёр талынхид иигэжэ мэдүүлбэ:

Хоёр талынхид территориальна бүтэн бүрин байха, сүлөөтэ эрхэ ...уудайнгаа дотоодын хэрэгүүдтэ хамаархахагүй, бэе бэедээ доб[толхогүй] ... адли тэгшэ эрхэтэй байха, алишье талынгаа ашаг туһые бодол... [ам]галан ёһоор зэргэ оршон байха ябадалые хүндэлдэг гол ёһонуу[дые хоо]рондынгоо харилсаанай үндэһэн болгоно.

...у зэбсэгүүдые хорооходо, колониальна дарлалтада эсэргүү тэмсэхэ, ... ба термоядерна зэбсэг хэрэглэхые ба туршан тэһэлхые хоримжол... мэтэ уласхоорондын асуудалнууд тушаа СССР ба Индонезиин ...ика Бандунгска Конференциин шиидхэбэрие, гол ёһонуудые хү... болгоно.

...ээнһээ гадна, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хангаха хэрэгтэ ...рондын зүришэлдөөе һуларуулхын тула хүсэлэлгэ гаргаха яба... [сэ]рэгэй пактнууд туһа хүргэхэгүй гэжэ Советскэ Союз ба Индоне[зиин Ре]спублика мэдүүлээ.

...ээнтэй дашарамдан, ООН-до Хитадай Арадай Республикын ээлхэ ...һууриень олгохо ябадал шухала байхаһаа гадна, мүн бүгэдэнии[тын эб] найрамдалай хэрэгтэ шэнэ туһа нэмэри болохо гэжэ мэдэрэгдээ.

...үнөө Суэцкэ каналай оршондо тохёолдоод байһан байдал тушаа [Хоёр т]алынхид иигэжэ мэдүүлнэ: энэ асуудал эбэй гуримаар, Египедэй ...э эрхэ, нэрэ хүндые хүсэд бүрин хүндэлэлгын үндэһөөр шиидхэгдэ[хэ ёһ]той.

СССР-эй ба Индонезиин Республикын хоорондохи хани барисаае [хү]гжөөхын тула тэгшэ эрхэ ба алишье талын ашаг туһые үндэһэ... худалдаа наймаанай, техническэ ба экономическа харилсаа ...гоо һайжаруулха гэжэ хэлсэгдээ. Энээнтэй дашарамдуулан, мү... [х]акартада хэгдэжэ байгаа хэлсээнүүд технико-экономическа хэлсээ...гаар тодорхойлон хэлэбэл — Индонезиин Республикада Советскэ ... зүгһөө удаан болзортой урьһа зээли үгэхэ тухай, Советскэ Союз... [Инд]онезиин Республикын зүгһөө түүхэй эд болон бусад товарнуудые ...ухай хэлсээ баталалгаар дүүрэхэ байха гэжэ Хоёр тала хүсэд эти[гэнэ].

Культурна харилсаа холбооной талаар абабал, культурын хамаа... делегацинуудые, студентнүүдые ба мэргэжэлтэдые эльгээлсэхэ, тэ...лон хэлэбэл — искусствын болон наукын ажал-ябуулагшадые эль...э хэрэгые улам һайжаруулха гэжэ Хоёр талынхид ойлголсоо.

СССР-эй болон Индонезиин Республикын гүрэнэй хүтэлбэрилхы ...буулагшадай хоорондо нягта харилсаа холбооной тогтоогдоһые ехэ... ...шаагаад, һанал бодолоо иигэжэ зүбшэн хэлсэһэн ушар СССР-эй ба ...незиин Республикын хоорондохи хани холбоое бүри ехээр бэхи... ...эдэ туһалха гэжэ, энэмнай Советскэ Союзай арад түмэндэ, мүн ...незиин Республикын арад түмэндэ, тэрэшэлэн бүхы дэлхэй дээрэ эб ...дал мандуулха хэрэгтэ туһа хүргэхэ гэжэ Хоёр тала этигэнэ.

Индонезиин Республикын Президент Сукарно СССР-эй Верховно ...й Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловые таарамжатай саг... [Ин]донези ошожо ерэхыень уриба.

...э уряань баяр баясхалантайгаар зүбшөөн абтаа.

[СС]СР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй [Ми]нистрын Нэгэдэхи Орлогшо	**Индонезиин Республикын Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр**
А. ГРОМЫКО.	**Р. АБДУЛГАНИ.**

[М]осква, 1956 оной сентябриин 11.

[С]оветско-индонезийскэ хамтын мэдүүлгэдэ гар табилга

[Се]нтябриин 11-нэй үдэшэ Крем... Ехэ Ордон соо советско-индо[незий]скэ хамтын мэдүүлгэдэ гар та[била]а.

[СС]СР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй [Мини]стрын Нэгэдэхи Орлогшо А. А. [Громы]ко, Индонезиин Республикын [Гадаа]дын Хэрэгүүдэй Министр [Аб]дулгани мэдүүлгэдэ гар табяа.

[Га]р табилгын үедэ: К. Е. Воро[шилов], Л. М. Каганович, Г. М. Ма[ленко]в, А. И. Микоян, М. Г. Перву[хин], М. З. Сабуров, М. А. Суслов, [Л. И.] Брежнев, Н. А. Мухитдинов, [Е. А.] Фурцева, А. Б. Аристов, П. Н. [Поспе]лов, СССР-эй Верховно Сове[дэй] Президиумэй Түрүүлэгшын Ор[логш]о Ш. Р. Рашидов, СССР-эй [Вер]ховно Соведэй Президиумэй [Секре]тарь А. Ф. Горкин, Гадаадын [Худал]даа наймаанай Министр И. Г. Кабанов, СССР-эй Культурын Министрын Нэгэдэхи Орлогшо С. В. Кафтанов, СССР-эй Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрын Орлогшо Н. Т. Федоренко, СССР-һээ Индонезидэ байдаг Посол Д. А. Жуков, СССР-эй МИД-эй Зүүн-Урда Азиин Таһагые Даагша Б. М. Волков болон бусад тушаалта хүнүүд байлсаа.

Гар табилгын үедэ: Индонезиин талаһаа Индонезиин Республикын Президент Сукарно, Индонезиин Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Л. Н. Палар, Президентын Кабинедэй Начальник А. К. Прингодигдо, Индонезиин Гадаадын Хэрэгүүдэй Министерствын Директорадые Даагша Сувито Кусумовидагдо болон бусад тушаалта хүнүүд байлсаа.

(ТАСС).

Советскэ Союзай ба Индонезиин хоорондохи хани барисаанда зорюулагдаһан митинг

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй уряалаар Советскэ Союзда ерээд байһан Индонезиин гүрэнэй ба политическэ элитэ ехэ ажал-ябуулагша — тэрэнэй Президент Сукарные советскэ хүнүүд хүндэтэйгөөр, үнэн зүрхэнэй баяраар хүлеэн угтаа. Советскэ Союзай ба Индонезиин хоорондохи хани барисаанда зорюулагдажа сентябриин 11-дэ Москвадахи В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Центральна стадион дээрэ ажалшадай митинг болоо. 100-гаад мянган москвагайхид угаа ехэ стадионой трибунануудаар дүүрэн суглараба. Эндэ ерэгшэдэй дунда: предприятинуудай ба барилгануудай хүдэлмэришэд, эрдэмтэд, культурын ажал-ябуулагшад, албахаагшад, студентнүүд, тэрэшэлэн министрнүүд, СССР-эй Верховно Соведэй, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадууд, Советскэ Армиин Маршалнууд, генералнууд, офицернүүд болон солдадууд бии байгаа. Стадионой ногоон талмай дээрэ олон хүбүүд, басагад — олон миллион советскэ физкультурнигуудай армиин түлөөлэгшэд жэгдэ жагсаалаар зэргэлэн зогсобо.

Стадион һайндэрэйхеэр гоёогдонхой байгаа. Тэрэнэй трибунанууд дээгүүр Индонезиин, Советскэ Союзай арбан табан союзна республиканuудай гүрэнэй тугууд намилзан далбана, Президент Сукарнын ехэ дүрэ-зураг онсо тодоор харагдана. Улаан бүдүүд дээрэ иигэжэ бэшээтэй байба. «Индонез арадай алдарта хүбүүн — Президент Сукарнода амар мэндэ! «Советскэ Союзай болон Индонезиин арадуудай хоорондохи хани барисаан мандаха болтогой!», «Бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаха болтогой!».

Үдэрэй 4 час. Индонезиин Республикын Президент Сукарно, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, нүхэд Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, Г. М. Первухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Л. И. Брежнев, Н. А. Мухитдинов, Е. А. Фурцева, А. Б. Аристов, П. Н. Поспелов, Индонезиин Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Р. Абдулгани, Индонезиин Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Л. Н. Палар, Президент Сукарнотай ерэлсэһэн бусад тушаалта хүнүүд стадионой центральна ложодо оробо.

Москвада байдаг дипломатическа түлөөлэлгэтэ зурганuудай толгойлогшонор, Советскэ Союзда ерэһэн гадаадын делегацинуудай гэшүүд митингдэ байлсаа.

Митингдэ хабаадагшад һуурингуудһаа бодобо. Тэдэнэр шангаар «ура» хашхаралдан, альга ташалдажа, ная миллион хүн зонтой индонез арадай алдарта хүбүүн—Президент Сукарные, үдэшэжэ ябалсаһан хүнүүдые, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловые, Советскэ гүрэнэй бусад хүтэлбэрилхы ажал-ябуулагшадые амаршалан угтаа. Олон үхибүүд баглаа сэсэгүүдые барьяад, сугларһан зоной дундуур гүйлдэжэ, трибуна тээшэ ошоно. Эдэнэр Индонезиһээ ерэһэн хүндэтэ айлшад —Президент Сукарнода, тэрэнэй хани нүхэдтэ, К. Е. Ворошиловта, мүн советскэ хүтэлбэрилхы бусад ажал-ябуулагшадта тэдэ сэсэгүүдээ барюулаа.

Моссоведэй Гүйсэдкомой Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо **А. Г. Зайцев** митингые нээбэ.

Нүхэр Зайцев иигэжэ хэлээ:

—Индонезиин Республикын эрхим хүндэтэ Президент! Манай хүндэтэ айлшад, индонез арадай түлөөлэгшэд! Ажалшадай депутадуудай Московско Городской Соведэй үмэнэһөө, мүн манай Эхэ ороной столица — Москвагай бүхы зоной үмэнэһөө Индонезиин Республикын гүрэнэй ба политическэ элитэ ехэ ажал-ябуулагша, Президент Сукарнода, Индонезиһээ ерэһэн манай хүндэтэ бүхы айлшадта үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэхыемни намда зүбшөөрыт, нүхэдүүд! **(Альга ташалга).**

Москвагайхид Президент Сукарные эрхим хани нүхэр, 80 миллион хүнтэй индонез арадай түлөөлэгшэ гэжэ онсо баяртайгаар, хани барисаанай үнэн мэдэрэлтэйгээр амаршална.

Бүхы ажаябадал, ажал-ябуулгаяа индонез арадай национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөнтэй таһаршагүй нягтаар холбоһон Президент Сукарнын ехэ габьяае тон үндэрөөр сэгнэнэбди.

Эрэлхэг зоригто, бэлиг түгэс ба сүлөөдэ дуратай индонез арад национально-сүлөөрэлгынгөө түлөө тэмсэхэ бүхы үедөө советскэ хүнүүдэй халуун талархал, һайшаалда хододоо хүртэдэг байгаа, хүртэһөөр байна. Энэ үнэн зүб, арюун һайхан тэмсэлдээ индонез арадай амжалта туйлаһандань үнэн зүрхэнһөө баясанабди.

Индонезиин арадуудта хани барисаанай халуун мэдэрэлтэйгээр хандадаг, гүн ехээр хүндэлдэг байһанаа, советскэ болон индонез арадуудай хоорондын хани холбоо ба харилсаае улам саашадань хүгжөөхэ, бэхижүүлхэ гэжэ үнэн зүрхэнһөө хүсэдэг байһанаа мүнөөдэр үшөө дахин элирхэйлэн мэдүүлнэбди.

Манай Эхэ ороной бүхы арад түмэндэл адляар, Москвагай ажалшад индонез арадай золтой жаргалтай, һалбаран мандажа байхыень үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ. Нарата һайхан орон доторoo шэнэ ажабайдал зохёон байгуулха хэрэгтээ амжалтануудые туйлахыетнай хүсэнэбди. Индонезиин Президент Сукарнын, индонезийскэ хүндэтэ ханинарай Советскэ Союз ерэжэ үзэһэн ушар оронуудаймнай хоорондохи хани барисаае, харилсаа холбооe улам саашадань бэхижүүлхэ гэжэ этигэнэбди.

Сүлөөдэ дуратай индонез арад мандаха болтогой!

Индонезиин ба Советскэ Союзай арадуудай хани барисаан мандаха, батажахань болтогой! **(Альга ташалга).**

А. Г. Зайцев советско-индонезийскэ хани барисаанда зорюулагдаһан митингые нээгдэһэндэ соносхобо.

Индонезиин ба Советскэ Союзай Гүрэнэй Гимнүүд баярай оршон байдалда ханхинан зэдэлбэ.

Митингдэ хабаадагшадай үмэнэһөө, Москвагай бүхы ажалшадай үмэнэһөө Лихачевой нэрэмжэтэ московско автозаводой хүдэлмэришэн, мэдээжэ токарь-новатор С. М. Бушуев хани барисаата индонез арадай түлөөлэгшэдые амаршалба.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловта үгэ үгтөө. Митингдэ хабаадагшад хүл дээрээ бодожо, К. Е. Ворошиловые нэрьемэ, үни удаан альга ташалгаар угтаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. ВОРОШИЛОВАЙ хэлэһэн үгэ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Манай хүндэтэ, һайн һанагдаха индонезийскэ айлшадые — Президент Сукарные, Гадаадын Хэрэгүүдэй Министр Абдулганиие, манай хани Индонезиин Республикаһаа манай орондо ерэһэн гүрэнэй ба ниитын ажал-ябуулагшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалхын тулада энэ баярай митингдэ ерээбди. **(Удаан альга ташалга).**

Советскэ Союз Индонези хоёрой хоорондо үргэн ехэ далайнууд, ааяма халуун сүл таланууд, үндэр үндэр хада уулануyд оршон байдаг. Тиигэбэшье һаань, манай хүндэтэ айлшад эдэ бүхы һаад хаалтануудые дабан гараад, Советскэ Союзай арадуудай байдал ба ажаһуудалтай танилсахын тулада, колониальна дарлалтаһаа сүлөөрһэн, бэеэ даанхай Индонези манай Эхэ оронтой, мүн бусадшье оронуудтай эб эетэй, хани барисаатай ажаһуухые хүсэнэ гэжэ, бүгэдэниитын бата бэхи эб найрамдалай түлөө, арадуудай зол жаргалай түлөө бидэнтэй хамта ябажа тэмсэхые хүсэнэбди гэжэ манда бултандамнай хэлэхын тулада ерэһэн байна. **(Альга ташалга).**

Советскэ арад индонез арадай ба тэрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй иимэ арюун һайхан хүсэл эрмэлзэлгые һайн ойлгоно. Юундэб гэхэдэ, эб найрамдалай болон арадуудай хани барисаанай үзэл суртал бидэндэ ойлгосотой дүтэ, манай хүсэл эрмэлзэлгэдэ таараха байна. Тиимэһээ советскэ арад Индонезиһээ ерэһэн хани нүхэдтөө халуун зүрхэнэй талархалаар харюусана. Индонез арадай түлөөлэгшэнэрэй манай ороной городууд, тосхонуудаар ябахадань, советскэ хүнүүд эдэ ханинараа угаа ехэ баяртайгаар угтаа. Президент Сукарнын хэлэһэн үнэн сэдьхэлэй үгэнүүдые, советскэ ба индонез арадуудай хани барисаае улам батадхаха гэһэн тэрэнэй уряануудые манай ороной ажалшад маша ехээр һайшаан угтаһан байха юм.

Бүхэдэлхэйн бүмбэрсэгтэхи арадуудай сэдьхэл бодолые долгисуулдаг мүнөө сагай гол шухала асуудал — бүгэдэниитын эб найрамдал ба аюулгүй байдалые сахин хамгаалха, батадхаха асуудал тушаа Советскэ Союз Индонези хоёрой һанал бодол хүсэд бүрин тудалдана. Индонези ба Советскэ Союз эб найрамдал сахин хамгаалха хэрэгые бусад оронуудай арадуудтал адляар тон шухалада тоолодог, энэ арюун зорилгоо бэелүүлхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэдэг байна. Уласхоорондын зүришэлдөөнэй үг үндэһэнүүдэй нэгэн болоһон сэрэгэй бүлэглэлнүүд тушаа хоёр оромнай дурагүйгөөр хандана. Һаяшаг СССР-эй Верховно Совет, мүн тэрэл үеэр Индонезиин Парламент удхынгаа, хараа бодолойнгоошье талаар адлирхуу шиидхэбэринүүдые гаргаад, тэдэмнай атомна ба термоядерна зэбсэг хоримжолхые, тиимэ зэбсэг туршажа дэлбэлхэ ябадал зогсоохые эринэ. Уласхоорондын арсалдаатай асуудалнуудые эбэй гуримаар шиидхэхэ, бүхы гүрэнүүдэй социально-экономическа байгуулалтаһаа дулдыдангүй амгалан ёһоор зэргэ оршон байхые Индонези дурадхана. Советскэ Союзай мүн тиимэл политика баримталан бэелүүлдэг байһаниинь мэдээжэ.

Индонезиин Президент Сукарнын, тэрээнии үдэшэжэ ябалсаһан индонезийскэ хүндэтэ айлшадай Советскэ Союзда ерэһэниинь эб найрамдалта манай оронуудай хоорондын хани харилсаанай амжалтатайгаар хүгжэжэ байһые гэршэлэн харуулна. Хитадай Арадай Республикын ба Индиин соносхоһон, хожомынь Бандунгска конференциин баталан абаһан, бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ табан гол ёһоной үндэһөөр бэелүүлэгдэдэг туладаа, Советскэ Союз Индонези хоёрой хоорондохи харилсаан улам бэхижэн, ургаха аргатай болоо.

Территориальна бүрин бүтэн байлгые, сүлөөтэ эрхые хүндэлхэ, бэе бэедээ добтолхогүй, дотоодынгоо хэрэгүүдтэ хамаархалсахагүй, тэгшэ эрхэтэй, алишье талада ашагтай туһатайгаар, амгалан ёһоор зэргэ оршон байха гэдэг гол ёһонууд хадаа дотоодынгоо байдалда ямаршье зам шэлэн абаһанһаань дулдыдангүй бүхы оронуудай хоорондын харилсаа холбооной бата бэхи үндэһэ һуури болохо гэжэ Советскэ Правительство хэдэ дахин мэдүүлһэн байгаа, энэ ушартай дашарамдуулан тиигэжэ үшөө дахин мэдүүлхые бишье хүсэхэ байнаб. Амгалан ёһоор зэргэ оршон байлгын табан гол ёһые һайшаадаг хүнүүд улам улам олон боложо, бүхы дэлхэй дээрэхи ехэ хүсэн боложо байһыень баяртайгаар тэмдэглэнэбди.

Энэ табан гол ёһые бүхы оронуудай абаа һаань, эб найрамдалай бата бэхи ордоной байгуулагдаха байһаниинь дамжаггүй. Тиигээ һаа, сэрэгэй хорото ааша гаргаха дуратайшуулай, «хүсэ баримталха» политикаар дашуурагшадай замдань схэхэн һаад болохо бэлэй.

Мүнөө бүхы арадууд эб эетэй, хани барисаатай байхые хүсэдэг гэжэ схэ хэлэмээр. Газарай бүмбэрсэг дээрэхи нэгэшье арад дайн сэрэг хүсэнэгүй. Юундэб гэхэдэ, дайнай болоо һаа түбхын түрүүндэ, хамагһаа ехээр үргэн арад зон хохидохо, ондоогоор хэлэбэл, арад өөрөө хохидохо байна бшуу. Дайн сэрэг болоходоо арадуудта тоо томшоггүй ехэ гэмтэл, һандарал, үлэсхэлэн ба ядуу түлюур байдал ушаруулдаг.

Гэхэ зуура, сэрэгэй хэрэгсэлнүүдые бүтээн баяжадаг, тиигээд яаралтайгаар зэбсэгжэлхэ, арадуудай хоорондо зүришэлдөө гарган һүжэрөөхэ ябадалые шухалада тоолодог, нүлөө ехэтэй бүлэг хүнүүдэй зарим оронууд дотор бии байһыень мартажа болохогүй. Эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг хэдэн зуугаад миллион тэмсэлшэдтэй жэшэбэл, тэдэ бүлэгүүд тоогой талаар олоншье бэшэ юм. Теэд гартаа хуули засаг барижа, туйлай ехэ мүнгэ зөөри мэдэжэ байдаг туладаа тэдэ бүлэгүүд хүсэтэй байна. Тиимэ хара хархис бүлэгүүдэй хорото муухай һанаашалгыень бута сохихо даншье бэлэхэн бэшэ.

Зарим оронуудай зонхилхы бүлэгүүд хуули засаг ба капитал зөөри ашаглан, НАТО, СЕАТО, Багдадска пакт гэхэ мэтын ээрхэг түримхэй блогуудые эмхидхэн бии болгоо. Тэдэ бүлэгүүд дайн сэрэгтэ бэлэдхэхэ пропаганда үдэрһөө үдэртэ үргэн ехэ хэмжээтэйгээр ябуулна, бусад арадууд тушаа зэбүүрхэдэг болгохо гээд хүнүүдэй ухаан бодолые манаруулан төөрюулдэг байна.

Тэрээнһээ гадна, яаралтайгаар зэбсэглэхэ, «хүсэ баримталдаг» политика бэелүүлхэ зэргээр лэ эб найрамдал хангагдажа болохо юм гэжэ баталан хэлэдэг гүрэнэй ажал-ябуулагшад баруун оронуудта бии байһаар. Империалистнуудай бодото һанаашалгые энээнһээ харатай муухайгаар, нюур сахингяар далдалжа болохо аал.

Шэнэ техникэ гайхамшаг ехээр хүгжэжэ, оронуудай хоорондын зайе эрид бага болгоһон мүнөө сагта эб найрамдалай дайсадай хэдэг, арадта харша ябуулгануудынь илангаяа аюултай байна. Мүнөө сагта дайн сэрэгэй үүдхэгдэхэ аюул хаанашье гараа һаа, бүхы оронуудай арадуудта аюул ушаруулна. Тиимэл ушарһаа, эб найрамдалые ба аюулгүй байдалые шухалада тоолодог бүхы хүнүүд өөһэдынгөө хүсые үшөө ехээр эмхидхэн жагсааха, бүри һэрэмжэтэй болохо, эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө, яаралтайгаар зэбсэглэхэ ябадал болюулхын түлөө, зэбсэгтэ хүсэнүүд болон зэбсэгүүдые хорооxын түлөө, уласхоорондын арсалдаатай ямаршье асуудалые эбэй гуримаар шиидхэдэг байхын түлөө эрид шууд тэмсэхэ ёһотой.

Амгалан байдалтай байхые хүсэдэг оронууд эб найрамдалай түлөө тэмсэлдээ айхабтар моральна ехэ хүсэтэй байхаһаа гадна, мүн ямаршье ээрхэг түримхэй аашын харгые хаажа шадахаар материальна түгэс хүсэтэ хэрэгсэлнүүдтэй болонхой гэжэ энээнтэй дашарамдуулан һануулха хэрэгтэй.

Һүүлэй үедэ эб найрамдалай хүсэнүүдэй туйлаһан гайхамшаг амжалтануудынь эб найрамдал хүсэдэг бүхы гүрэнүүдэй, түрүүшын ээлжээндэ Хитадай Арадай Республика, Индиин Республика, Индонезиин Республика, Советскэ Союз болон бусад олон оронуудай харилсаа холбоо хэһэнэй ашаар хангагдаха аргатай болоо. Бүгэдэниитын эб найрамдалай түлөө үнэн зүб тэмсэлдэ иимэ хани нүхэдтэй байһандаа омогорхонобди, энэ арюун һайхан хэрэгтэ хубитаяа оруулхыень бүхы правительствонуудые, арадуудые уряалнабди. **(Удаан альга ташалга).**

Бүгэдэниитын эб найрамдал хангалгын асуудал уласхоорондын ондоо асуудалтай—колониальна дарлалтые, тэрэнэй хойшолонгуудые усадхаха ябадалтай нягта холбоотой гэжэ манай эрхим хүндэтэ айлшан Президент Сукарно хэдэ дахин хэлэһэн байна. Энээнииень бүримүһэн зүбшөөхэ байнабди. Колонинуудые эзэмдэгшэд Азиин болон Африкын арадуудта тоо томшогүй олон гасалан зоболон ушаруулһаниинь бүгэдэндэ эли. Тэдэ эзэмдэгшэд олон арадуудта хүндэ хүшэр байдал орхёо. Империалистнууд колони болоһон оронуудай хүн зониие хэрзэгы шэрүүнээр дарладаг, мүлжэдэг, байгаалиинь баялигые хулгайлан үридэг байгаа.

Колонинуудые эзэмдэгшэд национально-сүлөөрэлгын хүсэтэ хүдэлөөндэ хашагдахадаа, Азиин олонхи оронуудһаа, Африкын зарим оронуудһаа гаража ошохо баатай болоо. Зүгөөр, арадуудай сүлөөрхын түлөө агууехэ түүхэтэ хүдэлөөе тогтоон һаатуулжа шадахагүй байһанаа тэдэ эзэмдэгшэд мүнөө хүрэтэр мэдэрхэ дурагүй байна. Колонинуудтай байһан гүрэнүүд Азидахи ба Африкадахи өөһэдынгөө эзэмдэлгын үлэгдэлнүүдые мэдэлдээ үлөөхэ гэжэ үшөөл һэдэдэг байһаар; һула ба гээгдэнги оронуудай арадуудые дарлан мүлжэхэ олон ян-

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта)

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. ВОРОШИЛОВАЙ хэлэһэн үгэ

(Түгэсхэл)

зын шэнэ формонуудые һанаашална, элдэб эсын бүлэглэлнүүд ба пактнуудаар дамжуулан тэдэ оронуудые өөһэдынгөө сэрэгэй түхеэрэлгэдэ хабаадуулха гэжэ оролдоно. Тиимэл ушарһаа, колониальна дарлалтаһаа хахасаһан арадууд тиимэ дарлалтын бүхы хойшолонгуудай эсэстээ хүрэтэр усадхагдаадүйдэ колониальна ёһо гуримда эсэргүү тэмсэлээ зогсоохогүй гэжэ шиидэнхэй байһаниинь хүсэд ойлгосотой.

Индонез арад өөрынгөө бэеэ дааһан байдалай, эрхэ сүлөөе батадхан мандуулхын түлөө тэмсэхэдээ бэрхэтэй замаар ябаһан байна. Индонезиин бэеэ дааһан байдал 1945 оной августын 17-до соносхогдоо бэлэй. Тэрэ дары шахуу индонез арад өөрынгөө эрхэ сүлөөе аршалан хамгаалхын тула, колонизаторнуудай зэбсэгтэ добтолгые бута сохихын тула буу барижа бодохо ушартай болоһон юм. Колонинуудые эзэмдэгшэд Индонезиие 16 жэжэхэн гүрэнүүд болгон бутаргажа, гадаадын капиталда эсэргүүсэн тэмсэхэ шадалгүй болгохо гэжэ 1949 оной конференци дээрэ һэдэһэн байгаа.

Индонез арадай баатар габьяата тэмсэлынь колонизаторнуудай бүхы түсэбүүдые буруу һүргөөд, өөрын бэеэ дааһан гүрэн — Индонезиин Республикые тогтоогоо һэн.

Бэеэ дааһан байдалаа бэхижүүлхын түлөө индонез арадай тэмсэл хадаа Зүүн зүгэй арадуудай национальна ухаан мэдэрэлэйнь улам ургажа байһанай эли тодо ба зориг бадаруулагша жэшээ болоно. Манай оронoй ажалшад сүлөөдэ дуратай Индонезиин арадые халуунаар амаршална, гайхамшаг һайхан эхэ оронойнь политическэ, экономическа талаар хүсэд бүрин бэеэ дааха замдаа бүри ехэ амжалта туйлахыень хүсэнэ. **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Президент Сукарнын ба Индонезиин бусад ажал-ябуулагшадай бусаха сагынь ойротожо байна.

Эдэнэй энэ ерэлгэнь Советскэ Союзай ба Индонезиин Республикын хоорондохи хани холбооной хүгжэлгэдэ тон шухала туһа нэмэри болоо.

Президент Сукарнын ба Гадаадын хэрэгүүдэй Министр Абдулганиин Москвада байха үедэнь, гүрэнүүдтэмнай шухала асуудалнуудаар хэгдэһэн хөөрэлдөөнүүд юу харуулааб гэхэдэ, арадуудайнгаа аша туһада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал дэлгэрүүлхын тулада манай оронуудай политическэ, экономическа болон культурна харилсаа холбооe хүгжөөхэ арга боломжо, ниитэ хүсэлэн бии байна. **(Удаан альга ташалга).**

Манай эрхим хүндэтэ айлшадай—Президент Сукарнын ба тэрээниие үдэшэжэ ябалсаһан Индонезийскэ Республикын гүрэнэй ажал-ябуулагшадай ерэжэ уулзаһан ушар уласхоорондын ехэ удхашанартай. Мүнөө сагта буу зэбсэг хангиргаха ба атомна бомбоор айлган занаха ябадалые бэшэ, харин арадуудай тэгшэ эрхэтэйгээр хани холбоо байгуулхые, бэеэ дааһан байдал ба сүлөөтэ эрхыень, национальна заншалнууд болон национальна культурын туйлалтануудыень ехээр хүндэлхэ ябадалые бүхы арадуудай үндэрөөр сэгнэдэг байһыень энэ уулзалга үшөө дахин харуулаа. Уласхоорондын харисаанай иимэл замые бүхы арадууд һайшаалтайгаар угтадаг. **(Альга ташалга).**

Индонезиин болон Советскэ Союзай арадууд мандажа, тэдэнэй эбдэршэгүй бата хани барисаан улам бэхижэжэ байг лэ! **(Үни удаан альга ташалга).**

Индонез арадай үнэн хүбүүн, манай хани нүхэр Президент Сукарно Эхэ оронойнгоо аша туһын тулада мандахань болтогой! **(Нэрьемэ альга ташалга).**

Бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал мандаха болтогой! **(Нэрьемэ, удаан альга ташалга болобо. Бүгэдөөрөө бодоно).**

***

К. Е. Ворошиловай үгэ хэлэжэ дүүргэһэнэй һүүлээр, стадионой ногоон талмай дээрэ суглараһан спортсменүүд: «Советскэ Союзай ба Индонезиин арадуудай хани барисаан мандаха болтогой!» гэһэн юрөөл хашхаралдаба. Гурбан дабхар «Ура!» дам дамаа дамжан, захаһаа заха хүрэтэр зэдэлээ.

**

Трибуна дээрэ Индонезиин Президент Сукарно гараад, тэрээнэй хүндэлэлдэ нэрьемэ ехэ оваци болобо. Бултадаа хүл дээрээ бодожо, советскэ ба индонезийскэ тугуудаар амаршалан даллана. Москвагайхидай тооложо барашагүй олон тугуудые баринхай байхадань, трибунанууд үргэн ехэ, үзэсхэлэн һайхан ковёроор хушагдаһан мэтээр харагдаба.

Индонезиин Республикын Президент СУКАРНЫН хэлэһэн үгэ

Нүхэдүүд!

Эндэ, минии урда тээхэнэ бидэн тушаа һайнаар хэлэһэн үгэнүүдэйтнай түлөө таанарта нэн түрүүн угаа ехэ баяр баясхалан хүргэнэм. Би танай эндэ шэнги хүйтэн бэшэ, дулаан оронһоо ерээ хүм. Теэд таанарай һайнаар угтахада, хүхюугээр энеэбхилхэдэ би дулааһаад байнаб. **(Альга ташалга).**

Нүхэдүүд, намда һайнаар, дуратайгаар хандаһандатнай ехэ баяртай байнаб. Советскэ Союз дотор хоёр недели соо байгаад, үглөөдэр эндэһээ ондоо оронуудта мордохо болоод байхадаа, бидэ мүнөөдэр үнэхөөрөөшье бага зэргэ уйдажа байнабди. Теэд бидэндэ таанарай иимэ һайнаар хандалга энэ уйдхарыемнай бага болгоно. **(Альга ташалга).**

Нүхэдүүд! Таанар намайе хүндэлнэт. Зүгөөр, Сукарно гү, али танай хэлэдэг ёһоор, Карно аха хадамни намайе хүндэлнэ бэшэт гэжэ би мэдэнэб. Намайе үдэшэжэ ябаа делегациешье гансаарыень таанар хүндэлнэ бэшэт. Таанар Эхэ оронойнгоо бэеэ даанхай байдалай түлөө, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэжэ байгаа 80 миллион Индонезиин арадта дуратайт, энэ арадые хүндэлнэт, — гэжэ би мэдэжэ байнаб. **(Альга ташалга).**

Би 80 миллион Индонезиин арадһаа советскэ арадта, эндэ байгаа бүхы хүнүүдтэ, эб найрамдалда, эрхэ сүлөөдэ дуратай, эдэнэй түлөө тэмсэдэг та бүгэдэндэ **(альга ташалга)** амар мэндые асарааб. **(Альга ташалга).**

Намайе үндэр дээдэ тушаалта, Индонезиин Республикын Президент гэжэ бэшэ, миин Карно аха гэжэ нэрлэхэ гэһэн минии гуйлтые хангаһандатнай ехэ баяртай байнаб.

Протоколой ёһоор би Советскэ Союзда Индонезиин Республикын президент боложо ерээб. Зүгөөр протоколой ёһо тэды энэ талыень орхёоһаа, би индонез арадай түлөөлэгшэ боложо ерэһэн байнаб.

Би бусад хүнүүдһээ ямаршье илгаагүй хүм. Намайе Индонезиин революциин эсэгэ гэжэ оло дахин нэрлэдэг байгаа. Би Индонезиин революциин эсэгэ бэшэб, би Индонезиин революциин үрэнь гээшэб. **(Альга ташалга).** Намайе индонез арадай эсэгэ гэжэ оло дахин нэрлэдэг байгаа. Би индонез арадай эсэгэ бэшэ, харин хүбүүниинь гээшэб.

Арад бүхэн өөрынгөө үзэл бодолтой байдаг. Индонез арад 350 жэлдэ колониальна дарлалта доро байгаа. Бидэ эрхэ сүлөөгүй байгаабди, бэеэ даанхай байдал гэдэг юун гээшэб гэжэ мэдэдэггүй байгаабди, бидэндэ дурагүйтэн зэбүүрхэдэг байгаа. Индонез арадта ехэ үзэл бодол бии байгаа. Энэ үзэл бодолоо индонез арад хэлэхэ аргагүй байһан юм. Энэ үзэл бодолые элисүүлэгшэ хүнүүд, бүлэг хүнүүд бии болоо һэн. Жэшээнь, бишье энэ үзэл бодолые элисүүлэгшэ гээшэб.

Минии наһа бараад, эхэ орон доторoo, Индонезидээ хүдөөлүүлхэ һаамни, «Индонезиин республикын Президент, Үндэр дээдэ түрэлтэ, доктор Сукарно эндэ хүдөөлүүлэгдээ» гэжэ бү бэшээрэйт, минии хүүр дээрэ—«Эндэ арадай үзэл бодолые элисүүлэгшэ, Карно аха хүдөөлүүлэгдээ, эндэ эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэ хүдөөлүүлэгдээ» гэжэ бэшээрэйт—гээд бии энэнэй урда тээ хэлээ һэм. **(Альга ташалга).**

350 жэлэй туршада Индонезиин арад колониальна дарлалта доро байгаал, хани нүхэдни. Зүгөөр, хододоо дарлагдажа байхые, хододоо доромжологдожо байхые, хододоо үгытэй ядуу, хашалан зоболон үзэжэ байхые зүбшөөхэ тиимэ хүнүүд байхагүй, тиимэ арад байхагүй.

Бидэнэр 1908 онһоо эхилэн национальна талаараа сүлөөрхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэжэ эхилээбди, бидэнэр буһалгаа хээбди, тэмсэжэл, тэмсэжэл байгаабди. Тэрэнэй эсэстэ 1945 оной августын 17-до Индонези дотор империализм унагаагдаа һэн. Энэ тэмсэлээ бидэнэр омогорхолтойгоор хэдэг байгаабди. Юундэб гэбэл, индонез арад үнэн зүб хэрэгэй түлөө, үнэн ушарай, арюун зүб хэрэгэй түлөө, эрхэ сүлөөтэй үнэн зүб хэрэгэй түлөө, бэеэ даанхай байдалай үнэн зүб хэрэгэй түлөө тэмсэдэг һэн. Тиимэһээ энэ тэмсэл хэжэ байһандаа индонез арад омогорходог байгаа. Тэмсэлээ хэхэдэнь Индонезиин арадые бүхы арадууд дэмжэдэг һэн.

Энэ тэмсэлыень дэмжэдэг байһанайнь түлөө индонез арад бүхы арадуудта ехэ баяр баясхалан хүргэнэ. Энээнэйнь түлөө индонез арад советскэ арадташье ехэ баяр баясхалан хүргэнэ. **(Альга ташалга).**

Таанар эрхэ сүлөөдэ дуратайт, мүн бидэнэр, индонез арад эрхэ сүлөөдэ дуратайбди. Таанар социальна үнэн зүб байдалда дуратайт, мүн бидэнэр тиимэ байдалда дуратайбди. Таанар эб найрамдалые хүсэнэт, индонез арад эб найрамдалые хүсэнэ. Тиимэһээ Советскэ Союзай болон Индонезиин арадуудай хоорондо оюун сэдьхэлэй эбдэршэгүй бата холбоо барисаан байдаг. Тиимэһээ би таанарта, индонез арадай баяр баясхалан асарааб. **(Альга ташалга).**

Бидэнэр арад зондо угаа дуратайбди, бүхы дэлхэйн хүнүүдтэ дуратайбди. Энэ дуранаймнай үндэһэ һууринь гуманизм болоно. Бидэнэр табан ёһо гуримые үндэһэ һуури болгодог республикаяа 1945 ондо байгуулаа һэмди. Эдэ табан ёһо гуримууд гэбэл—бурханда шүтэлгэ ба али болохо шажануудые хүндэлэлгэ, национальна нэгэдэл, гуманизм, эрхэ сүлөө, социальна үнэн зүб байдал болоно. Эдэ табан ёһо гуримуудай тоодо гуманизмын оролсоһыешье таанар харанат. Бидэнэр эб найрамдалда дуратайбди. Юундэб гэбэл, бидэнэр гуманизмын түлөө байнабди. Бидэнэр бүхы дэлхэйн арадуудтай хани барисаатай һуухаяа хүсэнэбди, тиимэһээ империализмын ба колониализмын ямаршье түхэлтэйгөөр үзэгдөө һаань, империализмда ба колониализмда эсэргүүгээр эрид шууд тэмсэнэбди. Бидэнэр ямар нэгэн гансахан орон дотор империализмда ба колониализмда эсэргүүгээр тэмсэнэ бэшэбди. Бидэнэр империализмда ба колониализмда эсэргүүсэн хаа хаанагүй тэмсэнэбди. Бидэнэр гансал Индонези дотор империализмда ба колониализмда эсэргүүсэн тэмсэнэ бэшэбди, мүн бүхы дэлхэй дээрэ тэдэндэ эсэргүүгээр тэмсэнэбди. Бидэнэр дэлхэйн бүмбэрсэгэй бүхы арадуудтай хани барисаатай байхаяа хододоо хүсэнэбди. **(Альга ташалга).**

Индонезиин Республика панча-сила гэдэг мэдээжэ табан эдэ гол ёһонуудые үндэһэ болгоно. Бидэнэр бусад оронуудтай хамта эдэ гол ёһонуудые хүтэлбэри болгон, Бандунг городто конференци эмхидхээ һэмди. Азиин болон Африкын оронуудай конференци гэжэ үргэнөөр мэдээжэ болоһон Бандунгска конференци хадаа амгалан ёһоор зэргэ оршолгын эдэ гол ёһонуудай үндэһөөр зарлагдаа һэн. Мүнөө гансал Индонези агууехэ эдэ гол ёһонуудые үндэһэ болгон ажаһууна бэшэ. Эдэ гол ёһонуудые мүн Азиин болон Африкын оронуудайшье зон һайшаан мэдэрээ. Хэрбээ бүхы түрүү хүн түрэлтэниие хараадаа абабал, Советскэ Союзые хараадаа абабал, дэлхэй дээрэхи 2 миллиард хүн эб найрамдалай түлөө, ахадүү ёһоной харилсаанай түлөө хамтаараа тэмсэжэ байна. Мүнөө үедэ бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй хүн зоной дүрбэнэй гурбаһаа үлүү хубинь эдэ гол ёһонуудые зүбшөөрөө, бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй хүн зоной дүрбэнэй гурбаһаа үлүү хубинь бүхы дэлхэй дээрэ хэтэ мүнхэдөө, бата бэхеэр оршон мандаха эб найрамдал тээшэ хамтадаа дабшана. **(Альга ташалга).**

Советскэ Союз дэлхэйн зондо үнинэй мэдээжэ болонхой. Теэд дэлхэйн бүмбэрсэгэй хүн зоной зариманиинь Советскэ Союз юун гээшэб гэжэ мэдэдэггүй. Советскэ Союзай дай хэхэ дуратай байһан хэбэртэйгээр, Советскэ Союзай арадуудай эзэрхэг түримхэй ябадал гаргахаяа хүсэдэг хэбэртэйгээр, Советскэ Союзай хэн нэгэндэ аюул тохёолдуулхаяа хүсэжэ байһан хэбэртэйгээр хэлсэдэг хүнүүдшье бии. Советскэ Союз дотор аяар хоёр недели соо байнаб. Энэ ороной хойто тээһээ урдань хүрэтэр, урда тээһээ хойнонь хүрэтэр ябажа гарааб. Би хэдэн зуун мянган хүнүүдтэй бэшэ, харин олон түмэн хүнүүдтэй уулзааб. Тиин Советскэ Союз дайн сэрэг хэхээ хүсэнэгүй, Советскэ Союзай арад эб найрамдалда дуратай байна гэжэ мүнөө бүхы дэлхэйдэ хэлэжэ шадаха байнаб. **(Альга ташалга).**

Хани нүхэд! Би бусад оронуудаар ябааб, бусад оронуудай арадуудые хараaб, тиин тэдэнэр мүн лэ эб найрамдал хүсэдэг байна гэжэ хэлэхэ байнаб. Бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй арадууд эб найрамдалда дуратай ба эб найрамдалай түлөө байна! **(Альга ташалга).** Бултадаа нэгэл харгыгаар — эб найрамдал тээшэ зориһон харгыгаар дабшаял, харгынгаа хахадта бү зогсоёл! Эб найрамдалай түлөө хамтаараа тэмсэел!

Бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй хоёр миллиард хүн эб найрамдалай түлөө байна гэжэ хэлээ һэм. Хэрбээ бидэнэй хамтадаа дуугаа бүри шанга болгоод, эб найрамдал тогтоохо эрилтэ табяа һаамнай, хэрбээ бидэнэй хамтадаа: «Эб найрамдалай түлөө, эб найрамдалай түлөө, эб найрамдалай түлөө!» гэжэ бултадаа хэлээ һаамнай, бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй арадуудай энхэ амгалан һууха тиимэ саг, тиимэ үдэр ерэхэл. **(Альга ташалга).**

Дайн сэрэг хэхээ арад зон эрмэлзэнэгүй, арад зон дайн сэрэгые хүсэнэгүй. Дайн сэрэгые империализмын түлөө байдаг хүнүүд лэ, капитализмын, фашизмын удамаршад лэ, феодализмын тала баригшад лэ хүсэнэ. Тиимэһээ бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй арадуудай нэгэдээ һаа, бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй арадуудай хүсэеэ элсүүлээ һаа, эб найрамдалай түлөө тэмсэл лаб илаха байна. **(Альга ташалга).**

Хани нүхэдүүд, мүнөө дэлхэйн зон үшөөл айһаар, дайн сэрэгһээ айһаар байна. Иигэжэ айха ябадал зорюута бии болгогдоно. Бүхы дэлхэйн арадууд эб найрамдалда дуратай юм, теэд тэдэнэй айхыень зорюута баадхана, «шамда добтолхонь, шамайе нюхахань, шамайе дарлахань»—гэжэ арадуудта хэлэнэ. Тиимэһээ хүсэеэ элсүүлэн нэгэдүүлэел, нэгэл замаар дабшаял, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал тогтоохын түлөө хамтаараа бултадаа тэмсэел!—гэжэ та бүгэдые дахин уряалнаб. **(Альга ташалга).**

Арбан дүрбэн хоног соо Советскэ Союз дотор байнаб, тиин Советскэ Союзай арад эб найрамдалые үнэхөөрөө хүсэнэ, эб найрамдал тээшэ эрмэлзэнэ гэжэ хэлэхэ байнаб. **(Альга ташалга).**

Ханинар! Үглөөдэр Советскэ Союзһаа мордохомни. Эндэһээ Югослави ошохоб. Югославиһаа Австри, Австриһаа Чехословаки, хожомынь Хитадай Арадай Республика ошохоб. Хитадай Арадай Республикаһаа Индонезидээ бусахаб. Би Советскэ Союз соогуур ехэ ябааб, тиин угаа дуратай байһыетнай хаа хаанагүй харааб. Энээнэй түлөө угаа ехэ баяр баясхалан дахин хүргэнэб. **(Альга ташалга).**

Индонез арад таанарайхидал адли эгээн арюун үг зорилгын түлөө тэмсэнэ гэжэ мэдэгты. Индонез арадай тэмсэл үшөө дүүрээгүй, энэ тэмсэлынь политическэшье, экономическашье талаараа дүүрээгүй. Индонез арадай политическэ тэмсэл яахадаа дүүрээгүйб гэбэл, бидэнэр Индонезиин Республикын таһаршагүй хуби болохо Баруун Ирианай түлөө тэмсэһээр байнабди. Энэ тэмсэл экономическа талаараа яахадаа дүүрээгүйб гэбэл, бидэ мүнөө һалбаран бадаржа байгаа, үнэн зүб общество байгуулжа байнабди.

Иихэдээ, манай революциин дүүрээгүй байһые таанар харанат. Зүгөөр, бидэ урагшаа дабшанабди, тиин тэмсэлээ хэхэдэмнай бүхы дэлхэйн бүмбэрсэгэй арадуудай, тэрэ тоодо СССР-эй арадуудай дэмжэдэг, талархадаг байһанда бидэ омогорхонобди. **(Альга ташалга).**

Советскэ Союзай ба Индонезиин арадуудай хоорондохи хани барисаан — эбдэршэгүй бата хани барисаан мүн гэжэ мэдэнэб, найданаб. **(Альга ташалга).**

Советскэ Союзай болон Индонезиин арадуудай хоорондохи хани барисаан хэтэ мүнхэдөө мандаха болтогой! — гэжэ Советскэ Союзһаа мордоходоо дахин хэлэхэ байнаб. **(Альга ташалга).**

Индонезидээ ерэхэдэмнай бидэниие хада, таланууд, уһа далайнууд таанарһаа халхалан холодуулха байна, теэд сэдьхэл һанаагаараа таанартай хамта ябаха байһандамнай этигыт. **(Альга ташалга).**

Сэдьхэл һанаагаараа яахадаа таанартай хамта ябахабибди гэбэл, бидэ аб адли арюун зорилгонуудай түлөө тэмсэнэбди, ушарынь бидэшье, таанаршье эрхэ сүлөөдэ дуратайбди. Бидэшье, таанаршье эб найрамдалда дуратайбди. Энээнһээ арюун нангин юумэ гэжэ юу байха гээшэб? Индонез зон уулзахадаа «мердека» гэжэ бэе бэеэ амаршалдаг. Энэнь «эрхэ сүлөө» гэһэн удхатай үгэ юм.

Үгэеэ дүүргэхэ зуураа: нүхэд, һайн даа! мердека! мердека! мердека! гэжэ танда хэлэхэ байнаб.

***

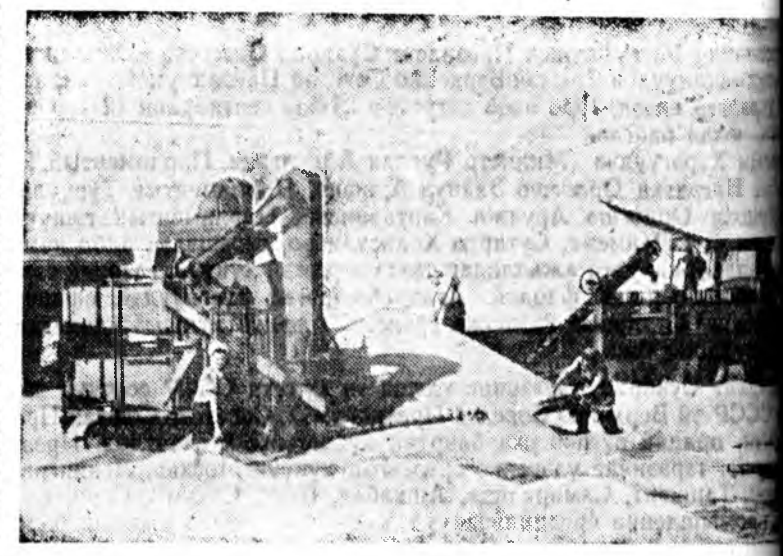
Нэрьемэ альга ташалга дахин болоно. Тэндэ байһан хүнүүдэй дээгүүр Индонезиин болон Советскэ Союзай олон мянган тугханууд үргэгдэнэ. Трибунын хажуугаар мотоциклнууд түргэн ябаад гарана. Түрүүшын машинанууд дээрэ Индонезиин ба Советскэ Союзай гүрэнэй тугууд намилзана, удаадахи машинануудтань «Индонез арадта амар мэндэ!», «Дэлхэй дээрэ эб найрамдал мандаг!» гэһэн үгэнүүдые бэшээтэй бүдүүд харагдана.

Физкультурнигуудай колоннонууд ябана. Залуу хүбүүд, басагад стадионой талмай дээгүүр тараад томо үзэгүүдээр «Мердека!» гэһэн үгэ бии болгожо харуулна.

Москвагай ажалшадай митинг Советскэ Союзай болон Индонезиин арадуудай улам батажажа байгаа хани барисаае эли тодоор харуулаа.

(ТАСС).

Шэнэ газар дээрэ

Челябинска область. Чесменскэ районой шэнэ газар дээрэ байгуулагд... Горькиин нэрэмжэтэ совхоз 24 мянган гектар газарһаа мүнөө ургаса ху... абажа байнхай. Совхозой коллектив энэ жэлдэ тарягаа һайнаар ург... Таряа хуряалга ба тогууд дээрэ орооһо сэбэрлэлгэ һүни үдэргүй болож... даг. Совхоз 500—600 тонно орооһо таряа үдэр бүри гүрэндэ тушаана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Горькиин нэрэмжэтэ совхозой ток дээрэ.

КАЗАХСКА ССР. Ямышевскэ совхоздо шэнээр ошогшод һайнаар ажаһууна. Центральна буусадань залуушуулай үүсхэлээр парк байгуулагдажа, 6 мянган модон таригдаа.

Мүн бани, столо... газин болон бус... рилганууд бодхоо...

Совхоз 36 ... гектар эдлүүрии... тай юм. Полинуу... рэнь ороoһото ... ранууд тон һайна... гаа.

Эндэ шэнээр ... жагшад һайнаар ... лахатаяа хамта, ... турнаар амарда... Тэдэнэр сүлөөтэй ... таа Иртыш мүрэ... рэ ошожо загаһа ... лидадаг, шатар, ... волейбол наададаг... лиотекэдэ орожо ... уншадаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 5... бригадын полевой ... да байгшад амарал... гаа үедэ шатар на... байна.

ТАСС-эй фотохро...

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Ук...

Нүхэр И. К. Жегалиниие Ленинэй ордеиоор шагнаха тухай

КПСС-эй Сталинградска обкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр И. К. Жегалинай түрэһөөр таби наһа гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, Советскэ гү... рэнэй үмэнэ тэрэнэй хар... габьяае тэмдэглэжэ, нүхэр Ж... Иван Кузьмичые Ленинэй ор... шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүл...
К. ВОРОШИ...

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Сек...
А. ГОР...

Москва, Кремль.
1956 оной сентябриин 12.

Индонезиин Президент Сукар... Москваһаа мордобо

Индонезиин Президент Сукарно, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд Югославиин Арадай Федеративна Республикада ошохоёо Москваһаа сентябриин 12-то мордобо. Тэдэниие москвагайхид хани халуунаар үдэшөө. Президент Сукарнын городуудта ябахадань эрэлхэг зоригтой, эрхэ сүлөөдэ дуратай 80 миллион тоото индонезийскэ арадта, тэрэнэй алдарта хүбүүн—гүрэнэй ба политическэ элитэ ехэ ажал-ябуулагша — Президент Сукарнода ехэ талархалтай байһанаа советскэ хүнүүд мэдүүлдэг байгаа. Энэ мэдэрэлынь хүндэтэ айлшанай столицаһаа мордохо үдэр бүри эли тодоор дахяад харагдаа. Кремльдэхи байраһаа Центральна аэродром ошоходонь Президент Сукарнода замдаа һайн ябахыень хүсэхын тулада Горькиин нэрэмжэтэ үйлсэдэ, Беларусска вокзал шадар, Ленинградска шоссе дээрэ хэдэн мянган москвагайхид үглөөгүүр эртээнһээ гараһан байгаа.

Президент Сукарно болон СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошиловай нээмэл автомашинаар аэродром тээшэ ошоходонь Москвагай ажалшад нэрьемэ альга ташалгаар амаршалаа.

Центральна аэродром дээрэ олон тоото москвагайхид суглараһан байба. Ехэ хүндэтэ айлшанай мордохын хүндэлэлдэ хүндэлэлэй харуул табигдаһан байна.

...Самолёдой ниидэхэ саг дүтэлбэ. Самолёдой ниидэхэ талмай тээшэ ошоһон харгыгаар Президент Сукарно, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. Е. Ворошилов, нүхэд Л. М. Каганович, Г. М. Маленков, А. И. Микоян, М. Г. Первухин, М. З. Сабуров, М. А. Суслов, Л. И. Брежнев, Н. А. Мухитдинов, Е. А. Фурцева, А. Б. Аристов, П. Б. Поспелов харагдаба.

Аэродром дээрэ суглараагшад тэдэниие халуунаар амаршалаа.

Хүндэлэлэй харуулай начальнигай рапортын һүүлээр Индонезиин Республикын ба Советскэ Союзай гүрэнэй гимннүүд наадагдаа. Президент Сукарно ба К. Е. Ворошилов үдэшэгшэдтэй хөөрэлдэжэ, Москвагай ажалшадай түлөөлэгшэдтэ ...

Индонезиин Президент С... микрофоной үмэнэ үгэ хэлэб...

—Хүндэтэ ханинар! Та... баяраа хэлсээд тараха саг ... Советскэ Союзда ерээд бай... соомни Таанар намайе үнэ... нэй, хани нүхэрэй ёһоор угта... надһаа таһарха шаналалтай ... туладань, Советскэ Союзһаа ... гүйшэгөөр мордохомни. Теэд ... даа! Баһа ондоо оронуудаа... ёһотой байнаб. Һайн байгты... жэ хэлэбэ.

Индонез арадай, намтай ... ябалсаһан бүхы хүнүүдэй ... Танда баяр баясхалан хүргэ...

Советскэ Союзда манай ... ашаар Советскэ Союзай ба И... зиин хоорондохи хани бари... холбоон бэхижэхэ гэжэ ... Индонезидэмнай айлшалыт... минии уряалые Президент ... рошиловай зүбшөөрэн аб... ехээр баясанаб. Манай оро... хэр Ворошиловай ерэхые ех... леэжэ байхабди. Үшөө дахи... тай!

Хүндэтэ ханинар! Һайн бай... үшөө дахин хүсэнэб! Харах... лошье һаа, зүрхэндэ дүтэхэ...

Президент Сукарно ба ... зиин гадаадын хэрэгүүдэй ... Р. Абдулгани, К. Е. Ворош... Советскэ гүрэнэй хүтэл... ажал-ябуулагшадай үдэ... гөөр самолёт тээшэ ошобо.

Президент Сукарнын ба ... Абдулганиин һууһан самолё... нэй 9 час 20 минутада агаа... дэн гаража баруун зүг бари... ба.

Президенттэй хамта яба... бусад хүнүүд ондоо само... һуужа ниидэбэ.

Президент Сукарные ба ... тэй хамта ябагшадые СССР... ховно Соведэй Президиумэй ... лэгшын орлогшо Ш. Р. Р... армиин генерал М. И. К... СССР-һээ Индонезидэ байд... Д. А. Жуков, СССР-эй ... Протокольно таһагые даагш... гые дүүргэгшэ К. А. Кочетк... хүрэтэр үдэшэбэ.

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, МЕХАНИЗАТОРНУУД! Таряа хуряалгые шэнэ аргаар, эрхим шанартайгаар үнгэргэе!

...Кударын аймагай Ехэ-Кударын МТС-эй лафетнэ жаткын машинист Ин... Николаевич Жарников таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо 520 ... хадаба. Энэ агрегадайхид үдэр һүнигүй ажаллажа, сүүдхэдээ дунда ... 40 гектар хадана.

...УРАГ ДЭЭРЭ: нүхэр Жарниковай агрегат таряа хадажа ябана. (Хурээ ... Н. Жарников).

Д. Болхоевой фото.

Түрүү арга хэрэглэнэбди

...ндэхи колхозууд амяарлан ... түрүүшынхеэ хэрэглэжэ, ...ды амжалтануудые туйла-... һүүлэй мэдээгээр МТС-эй ... колхозуудта 2670 гектар ... амяарлан хуряагдаа. Тэрэ ... 3 виндроуэр, лафетнэ 8 ... суглуулха тусхай тү-... 11 комбайн табигданхай. ... хуряагдаха участогуудые ... тарянанай үндэрые, үдхэ-... ...даг байнабди. Буртаг үб-... ...хорложо эдеэшэһэн та-... ...арлан хуряаха хэрэг-..., буртаг үбһэнэй эдеэ-... ...дохиршоо үгыдэнь тарягаа ... бэлэн байна. Лафетнэ ..., виндроуэртэ мүр гаргахын «С-4» комбайн, заримдаа мо-...ика, жатка хэрэглэгдэнэ. «КВМ-5» маркын валкова ко-... мүр гаргахада һайншье, бү-...тэйшье байһаниинь «Путь ...» колхоздо элирүүлэгдэбэ. ... харьяата колхозуудта шэ-...алгые эгээн түрүүн Ленинэй ... колхоз августын 10-да ... Эндэ хүдэлдэг машинист ...пов 10 үдэрэй туршада 159 ... хуряагаад байнхай.

...нэ жаткын машинистнуудай ...комбайнер Иннокентий Нико-... Жарников шалгарна. Энэ ... сентябриин 10-най мэдээ-... гектар хадаад байна. Ма-... Улаханов бүтээсэ ехэтэйгээр ..., 310 гектар хадаба. Ла-...тканууды үдэр һүнигүй хү-... түлөө тэдэнэртэ электро-... тодхогдоһон байха юм. ...жалай бүтээсэдэ ехээр нү-... ...даһан тарянайнгаа хүсэд ...эдеэшэһэн хойно, 3—4 сэл-...дэрэй һүүлээр суглуул-жа сохинобди. Жэгдээр, таһалдуу-лангүйгөөр хаягдаһан, газартаа нялдаагүй валнуудые хуряахада гээлтэ хоролтошьегүй, комбайнууд 2—3 дахи скоростёор хүдэлнэ. Валнуудые суглуулгада баһал шадабари дүршэл хэрэгтэй байха юм. Жэшээнь, нүхэр Эрдынеев 10 га хуряахын орондо 12—15 га үдэр бүри суглуулна.

Иигэжэ манай МТС-эй харьяата колхозуудай гэшүүд, механизаторнууд нютагайнгаа эрхэ байдалда амяарлан хуряалгын нилээдгүй булюу. һайн байһаниие ойлгобо. Юуб гэхэдэ, комбайнай бункерһаа ороһон таряае урданайхидал адли хэдэн дахин хиидхэхэ, сэбэрлэхэ хэрэггүй ха юм. Амяарлан хуряагдаһан тарян 16—18 процент шиигтэй байна. Валай тарян гутадаггүй. Жэшээлхэдэ, манай эндэ августын 25-най һүни аадар ороһоншье һаань, үглөөнь валай тарян хүсэд хатаһан байба. Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз амяарлан хуряалгые хэрэглэжэ мянга гаран центнер таряа гүрэндэ тушааһан байна. Ганса энээн дээрэһээ харахада, амяарлан хуряалгын һайн байһаниие ойлгохоор бшуу.

Шэнэ аргада этигэһэн, тэрэниие шудалһан механизаторнууд, колхознигууд амяарлан хуряалга дээрэ техникые һаадгүйгөөр хүдэлгэжэ, ургасаяа түргэн саг соо. эрхим шанартайгаар хуряахын түлөө оролдожо байна. Гадна, колхозуудай гэршүүхэ, зелёнко, просо, овёс, шэниисэ, хара таряа амяарлан хуряаха юм.

В. Журавлев, Кударын аймагай Ехэ-Кударын МТС-эй главна агроном.

* * *

Хуряалгаяа юундэ унжагайруулнаб?

Мүнөө намар Баргажанай аймагай колхозууд 11 мянга үлүүтэй гектар ороһото культурануудай ургаса хуряаха байна. Таряа түүбэрилэн хуряалга эндэ августын 17—18-да эхилбэшье, аяар хахад һараһаа үлүү саг соо өөдтэй юумэ хэгдээгүй. Сентябриин 10-най мэдээгээр аймагай колхозууд оройдоо 2000 гаран гектар таряа хуряажа, түсэбөө 19,3 процент дүүргээ. Аймаг соогоо эгээн томо, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь Г. Цыденов, партийна организациинь секретарь Ц. Санжиев) 2,5 мянга шахуу гектарай миин 102 гектарыень хуряагаа. Тус колхоз сентябрь һарын эхеэр нэгэшье гектар таряа хуряагаагүй. Тэрэшэлэн «Большевик», Маленковой нэрэмжэтэ колхозууд энэ үе соо өөдтэй юумэ хээгүй.

Аймаг дотор таряа хуряалгын иимэ хангалтагүйгөөр ябуулагдажа байһые тайлбарилхадаа, колхозой болон МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд «нэгэдэхеэр, хура бороон һаатуулна; хоёрдохёор, мүнөө жэл бороогой оройтожо ороһон дээрэһээ таряамнай буртаг ногоондо дарагдаа. Тиигээд комбайнуудай һайнаар хаданагүй», гэлсэдэг.

Энэнь таряа хуряалгые иимэ ехээр унжагайруулһанай гол шалтагаан боложо яашье шадахагүй. Юундэб гэхэдэ, мүнөө жэлэй таряа хуряалгын эхилхэдэ аймагай колхозууд, Хүнтэйн МТС бэлэдхэлгүй байшоо.

МТС-эй директор нүхэр Лисицкий: «комбайнуудай булта заһабарилагдаа, таряа хуряалгада бэлэн болообди» — гэжэ нэгэтэ бэшэ мэдүүлһэн байха. Теэд тарянанай тогуудые бэлдэхэ, ороһо сэбэрлэхэ, хатааха машина, сушилкануудые заһабарилха тухайда юушье хэлэдэггүй байгаа. Таряа амяарлан хуряаха аргые хэрэглэхэ тухайда дуулахашье дурагүй байһан юм. «Мүнөө жэл тиимэ арга манай аймагта хэрэглэхэгүй» гэжэ нүхэр Лисицкий сэхэ харюусадаг байгаа.

Таряа амяарлан хуряалгые тоонгүй байжа, Хүнтэйн МТС-эй дирекциин ехэ алдуу гаргаһаниинь мүнөө элитэ болоо. Мүнөө жэлдэ тарянанай ургасын жэгдээр эдеэшээгүй байһан ушарһаа комбайнууд тон бүтээсэ багатайгаар хүдэлмэрилнэ, олонхинь ходо зогсодог байна. Таряа хуряалгын эхилхэһээ хойшо аймагай колхозуудай полинууд дээрэ хүдэлмэрилһэн комбайн бүхэн үдэртөө дунда зэргээр миин 2—3 гектар хуряажа байгаа. Жэшээнь, Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо 5 комбайн хүдэлмэрилһэн нэрэтэй аад, оройдоо 250 гектар хуряаһан, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхоздо 4 комбайн 170 гектар, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо 4 комбайн 100 гектар таряа хуряаһан байха юм.

Хүнтэйн МТС харьяата колхозуудайнгаа 2000 гектар таряае мүнөө намар амяарлан хуряаха түсэбтэй байгаа. Хэрбээ тус МТС бүхы машинануудаа дүүрэн хүсөөрнь, һүни үдэргүй — хоёр халаанда хүдэлгөө һаа, хараалһан түсэбөө дүүргэхэ юм. Теэд аймагай колхозуудай, МТС-эй иимэ арга боломжоёо хэрэглэнгүй, таряа хуряалгые нобшо унжагайгаар ябуулжа байһаниинь гайхалтай.

Һүүлэй үедэ эндэ сагай уларил нилээд хубилаа: һүниндөө хюруу унана, хада уулын оройгоор саһа орожо, хүйтэнэй тэмдэг үзэгдэнэ. Тиигэбэшье аймаг дотор таряа хуряалгада хубилалта болоогүй байһаар. Энэ тон шухала, харюусалгатай хүдэлмэриие түргэдхэхэ хэмжээн абтанагүй. Харин колхозой болон МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд тарялангай полинууд дээрэ миин байһан комбайнуудаа хараад, «комбайнуудай муугаар хүдэлмэрилхэдэ бидэ яахабибди» гэжэ һанаа амархан хэлэдэг байна.

Тиихэтэй хамта, аймаг дотор хэды шэнээн ехэ техникэ, олон машина зэмсэгүүд, мори унаа бии гээшэб! Тэдэнэй хахадыншье хэрэглэгдэнэгүй. Зарим колхозуудай, жэшээнь, «Большевик», Ворошиловай, XVIII партсъездын нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельнүүдэй гэшүүд: «комбайнууд һаатана бшуу» гэжэрхёод, үдэр бүри гуша-дүшөөрөө алирһа, мойһо түүхэеэ ойдо гарана. Гэхэ зуура, тогууд дээрэ нилээд ехэ ороһо тарян хатаагдангүй, хура бороондо норожо хэбтэдэг, полинууд дээрэ солоомын хуряагдангүй гутажа байдаг ушар үзэгдэнэ.

Таряа хуряалга дээрэ иимэ ехэ гээгдэлэй тохёолдоһые мэдэжэ байгаад, аймагай хүтэлбэрилэгшэд зохихо хэмжээ абанагүй, колхозой болон МТС-эй хүдэлмэрилэгшэдтэ шанга эрилтэ табингүй. эдэ дутагдалнуудтай эбсэшоод байна.

О. Раднаев, манай корр.

Лафетнэ жаткаар үдэртөө 33 гектар хадана

Хрущевой нэрэмжэтэ колхозой центрһээ зүүлжээ холошье ябангүй, набтархан тэбтэг үндэр дээрэ гараадхихада энэ талые бүрхөөһэн тарялан альган дээрэ шэнги элеэр, заха үзүүртээ хүрэтэр харагдана. Тарялангай үргэн полиин баруун хойто захаһаа хуряажа эхилһэн «С-4» комбайн һаатан һамшангүй хадажал, хадажал ябана.

— Энэ ябааша ехэл бэрхэ комбайнер байна даа. Сэлэнгын МТС-һээ ургаса хуряалгадамнай хамһалсахаяа комбайнтаяа ерэһэн нүхэр Сапунов гээшэ, — гэжэ Хориин МТС-эй главна инженер Цырен Жамсуевич Базаржапов энэ хүбүүе магтан хөөрэнэ.

Энэ комбайнер ажал хүдэлмэреэ зүбөөр эмхидхэжэ, комбайнаа һаадгүйгөөр ябуулжа, үдэр бүри 8 гектар нормын орондо 15—17 гектар хүрэтэр эрхим шанартайгаар хуряана. Илангаяа хедерэйнгээ мотовилые үндэр, набтар тарянда һайнаар тааруулдаг, сабшадаг аппарадаа нягтаар шалгажа, заһажа ябадаг дээрэһээ таряа гээдэггүй, доогуур хададаг юм.

Тиихэдэ тарялангай урда захада «Коммунар» комбайнай хадажа ябаһань харагдана.

— Тэндэ комбайнер Бато-Жаргал Дашицыренов хүдэлмэрилнэ. Энэ нүхэр хэршье хуушан комбайнтай һаа, һаатажа, һамшажа байгаагүй, үдэр бүхэнэйнгөө нормо алдаагүй, ходо үлүүлэн дүүргэдэг юм, — гэжэ колхозой түрүүлэгшэ Петр Степанович Борисов хөөрэнэ.

Эндэ комбайнер Иннокентий Борисов лафетнэ жаткын машинистаар жэшээтэ һайнаар ажаллана. Жаткыень «Универсал» трактораар Цырен Гармаев зүдхүүлнэ. Эдэ хоёр сүүдхэдээ эрхимынь 46 гектар хүрэтэр хадаһан байха юм. Долоон сүүдхэ үдэр һүнигүй ажаллаад байхадаа 230 гектарай хара таряа хадаа гэхэ гү, али үдэр бүри дунда зэргээр 33 гектар хадаа.

— Хэрбээ ажалайнгаа сагые дүүрэн хэрэглээд, һаадгүйгөөр ажаллажа шадабал, сүүдхэдээ 50—60 гектар хадажа болохо байна, — гэжэ комбайнер Борисов хөөрэнэ.

Хадалгын һүүлээр хоёр— гурба хоноһон хойно таряае Алексей Гуляев «С-4» комбайнаар хуряажа ороо һэн. Хадагдаһан тарянайнгаа хуряагдажа эхилхэдэ, комбайнер Борисов ерэжэ хараад:

— Энэл даа, амяарлан хуряалга. Энэ ёһоороол һайн арга байна, харагты, — гэжэ хэлээ һэн.

Ц. Дандаров.

Тобшо мэдээсэлнүүд

☆ Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо түмэршэ дархан нүхэр Бутин лафетнэ жаткаар хэды хоногой туршада таряа хадажа байна. Һүүлэй хоёр үдэрэй туршада нүхэр Бутин 43 гектар хадаа. Саашадаа үдэр бүри 30 га хүрэтэр хадаха гэжэ нүхэр Бутин шиидэнхэй.

Н. Цыбенов.

☆ Мухаршэбэрэй аймагай Гашейн МТС-тэ практика гарахаяа Улан-Удын хүдөө ажахын техникумэй студент Тимофей Петров ерэһэн юм. Намарай хара тарянай эдеэшэхэтэй сасуу нүхэр Петров МТС дотор эгээн түрүүлэн лафетнэ жаткада һуужа, хадалга эхилһэн байна. Энэ нүхэр үдэр бүри 18 га хадажа, нормоёо үлүүлэн дүүргэнэ. Зарим үдэрнүүдтэ 24—26 гектар хададаг юм. Бороотойшье үдэрнүүдтэ 30 га хүрэтэр гэршүүхэ хадана.

Нүхэр Петров таряа хуряалгын эхилһэнһээ хойшо 200 гектар хадаа.

М. Николаев.

Түрүү һаалишан

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Зэдын аймагай Боргойн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозой эрхим һаалишадай нэгэн Пагма Ванданова. Энэ нүхэр ажахын жэлэй эхинһээ хойшо үнгэрһэн 10 һара соо үнеэн бүриһөө 1116,3 литр һү һааһан байна. Мүнөөшье һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана.

В. Цыбиковэй фото.

Республикын колхозуудта һү һаалгын ябаса тухай 1956 оной сентябриин 10-най мэдээн

Аймагууд	Һү һаалгаар жэлэй түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (килограммаар): сентябриин 10-най байдалаар	Үнеэн бүриһөө һаагдаһаниинь (килограммаар): тэрэ тоодо сентябриин 1-дэхи декадада	Гүрэндэ һү тушааха ба худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)
Зэдын	87,2	1015	43,3	84,7
Кяхтын	73,0	974	39,1	83,9
Хориин	72,1	859	35,7	90,2
Прибайкальска	69,7	1138	56,4	101,1
Кударын	67,1	996	43,9	119,7
Яруунын	67,1	928	42,6	82,0
Кабанскын	66,4	1069	45,5	128,4
Сэлэнгын	66,2	1017	42,2	68,6
Заиграйн	64,4	870	38,7	80,8
Бичурын	62,8	853	49,3	72,6
Түнхэнэй	62,7	816	35,9	132,1
Тарбагатайн	62,6	993	37,7	89,8
Хэжэнгын	61,3	729	35,8	96,5
Иволгын	61,1	857	36,9	86,4
Курумканай	58,5	689	42,1	95,6
Б.-Кударын	57,5	987	46,1	133,8
Мухаршэбэрэй	56,7	765	37,1	72,1
Закаменай	55,2	497	22,3	123,6
Ториин	51,5	601	28,3	74,9
Баргажанай	49,7	546	29,3	99,7

Республикын колхозуудта малай тэжээл бэлэдхэлгын ябаса тухай 1956 оной сентябриин 10-най мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр)

Аймагууд	Үбһэ һурилэлгэ	Силос даралга
Түнхэнэй	69,9	57,8
Закаменай	58,9	56,6
Кабанскын	57,5	39,8
Заиграйн	55,6	57,7
Баргажанай	51,7	37,1
Байкало-Кударын	51,1	28,6
Иволгын	50,9	63,4
Прибайкальска	49,8	76,0
Баунтын	45,7	—
Хориин	43,2	47,3
Кяхтын	40,1	46,3
Сэлэнгын	39,4	45,2
Хэжэнгын	38,6	68,3
Ториин	38,5	34,1
Курумканай	37,7	73,2
Зэдын	36,3	45,7
Яруунын	34,0	28,9
Кударын	33,2	71,6
Бичурын	32,5	28,7
Тарбагатайн	30,3	19,4
Мухаршэбэрэй	27,3	52,1

ЖАРГАЛАНТЫН ХОНИШОН

...галантын үргэн сагаан та-... Халюуран байһан ...алын гол горхонуудай эрьеэр ...тaад, мянгаад хони хурь-...жэ, үрэжэлтэ баян талые ...шэмэглэнэ. Мүн эндэ айл ...ад зондоо алдартай суутай ... түрүү хүнүүд—хонишод, ...ые олон юм. Тэдэнэй нэгэ-... Тельманэй нэрэмжэтэ колхо-... хонишон Цыбикжап Жам-... Жамбалов болоно.

... жэлдэ тэрэ хонишоноор ... онол шадабари ехэтэй, ...агүй дүй дүршэлтэй болон-...шье хадань тэрэнэй эм-... Жаргалантын колхознигууд ... ёһоороо омогорхоно.

...жап Жамбалович гансашье ...оо тоо толгойе жэл бүри ...оруулхын түлөө тэмсэдэг ...рии тэрэнэй үүлтэрые һай-... түлөө ехэ оролдолго гар-...

... нүхэр Жамбаловай ота-... 100 эхэ хонин бүриһөө 105 ...һан, хонин бүхэнһөө 2,7 ... ноһо хайшалһан, удаа-...нүүдтэнь 100 эхэ хонидһоо ... хурьга абажа, ноһо хай-... 3—3,5 килограмм болго-... юм.

... шадал һайнтай хонид үдэ-... байдаг,—гэжэ Цыбикжап ...вич хэлэдэг. Хонидһоо олон ...бахын тулада эхэ хонидоо ... һайнаар бэлдэдэг байха ...эдэ сат үргэлжын бэлшээ-... отарада даалгагдажа үгтэн-... ногоогоо ехээр түйбүүл-... түлөө бэлшээреэ һэлгүүлэн-...

...лдөө хонидые үбэр газарта ... һайн байдаг,—гэжэ Цы-... Жамбалович хэлэнэ. Юуб гэхэдэ, энгэр майла газарта саһан бага, хагда һайнтай байдаг. Гадна ара газарай ногоон шэмэ багатай, муу байдаг туладань хонидоо хадын үбэр талын бэлшээридэ харюулдаг байна.

Туранхай хонидые илгажа, үбэлдөө зелёнко, овёс, һагшадаһа гэхэ мэтээр эдеэлүүлдэг байха юм. «Үбэлэй үедэ таряа талхаяа хонидтоо эдюулхэдэ, хабарай хатуу сагта балай турадаггүй, тамир тэнхээтэй зандаа байдаг» гэжэ нүхэр Жамбаловай хэлэдэгынь тон зүб. Шэмэ һайнтай, нарин үбһэтэй хагда ногоондо бэлшэжэ, шадал хүсэеэ буураагүй хонид хабарай һалхи шуурганда таряа концентрат эдихэдээ муудадаггүй, хүсэ шадалаа табидаггүй байһаниинь элитэ. Иимэ хонид юундэ муу байхаб даа.

Хонидоо таргалуулхын тулада һайн бэлшээритэй тунга ногоотой газарта ябуулдаг.

Зунай үедэ нүхэр Жамбаловай отарынхид хонидоо Бүхэн гол дээрэ оруулжа, үдэртөө хоёр дахин уһална. Үбэлэй үедэ уһа боошхоор зөөжэ бүлеэсүүлээд уһалдаг байна. Үбэлдөө иигэжэ уһалхань ехэ хүндэ, ажал ехэтэй юм. Тиимэ дээрэһээ нүхэр Жамбалов отарынгаа дэргэдэ насосоор уһа татуулжа гаргадаг худаг малтаха тухай асуудал колхозой правлениин ба партийна эхин организациин үмэнэ табиһан байна. Нүхэр Жамбаловай табиһан энэ асуудалые колхозой правлени ерэхэ жэлдэ шиидхэхээр хараална.

Хонидые ороондо оруулха тухай нүхэр Жамбалов иигэжэ хөөрэнэ.

— Шадал һайнтай хонид нэгэ доро жэгдээр ороондо орохоор болодог. Тиимэһээ бүхы хонидоо нэгэ һарын турша соо ороондо оруулдаг байнабди. Ямар хонидой ороондо орохо болоһониие мэдэхын тулада бэлхэмжэ уяһан хоёр хуса хонидтоо табижа, туршалта хэдэг гээшэбди. Тиигэжэ элирүүлэгдэһэн хонид илгагдажа, тусгаар байрада оруулагдажа, искусственнаар үрэжүүлэгдэдэг байна. Тэдэ хонид сүүдхэ соо амяараа байлгагдаад, үглөөдэрынь дахин үрэжүүлэгдэнэ. Удаань бүхы хонидто хусануудые табижа, гурбан хоног соо ябуулдагбди. Тиихэдэ үрэжүүлэгдээгүй хонид ороондо орожо, хонидой һубайралта усадхагдадаг байна.

Хонидые үбэл хурьгалуулха гээшэ айхабтар ехэ удхашанартай хэрэг. Юуб гэхэдэ, үбэл гараһан хурьгад алишье талаараа һайн гэжэ түрүү дүй дүршэл харуулна. Нүхэр Жамбаловай даадаг отарада үбэл гараһан хурьгадынь нэгэшье гарзагүйгөөр үбэлжөө һэн. Эдэ хурьгад мүнөө хүсэд түлгэ хонид болонхой. Отарынхид 3—4 һара болоһонойнь һүүлдэ, эдэ хурьгадые эхэһээнь һалгаажа, ондоо отарада үгэдэг. Гадна, үбэл абтаһан хурьгад кошарно-базова аргаар, түлитгэдэггүй байрада түлжүүлэгдэнэ.

Нүхэр Жамбаловтай хамта хүдэлдэг зарим хонишод хонидые олоор үбэлдөө хурьгалуулха гэхэдэ дурагүй, «үбэл гараһан хурьгад түлигдэдэггүй байрада хоноходоо даараха» гэдэг байгаа һэн. Теэд Цыбикжап Жамбалович нүхэдэйнгөө энэ буруу һанал бодолынь заһажа тэдэнэртэ үбэл гараһан хурьгадай үлүү һайн байһан тухай тэсэмгэйгээр ойлгуулжа үгөө һэн. Мүнөө эндэхи отарынхид энэ түрүү дүй дүршэлые һайса ойлгоо, ажал хэрэгтээ шадамараар хэрэглэнэ.

— Зундаа, намартаа мал ехэ таргалдаг. Малайнгаа олоһон энэ тамир тэнхээень үбэлдөө һуларуулхагүй гэжэ оролдохо хэрэгтэй. Хэрбээ мал үбэлдөө турабал, хабартаа тоһошье уулга өөдэлхэгүй гээшэ. Тиимын тула илангаяа үбэлэй сагта хонидые һайнаар харууһалха гээшэ ехэхэн удхашанартай гэжэ Цыбикжап хонишон хэлэнэ.

Цыбикжап Жамбалович Жамбалов хонидой ноһоной шанарые һайжаруулхын түлөө хододоо тэмсэдэг юм. Ноһондонь элдэб хог бот халдахагүйн тулада хонидоо хоройдонь оруулхынтаа урда тээ эдихэ үбһыень бэлдэдэг юм. Мүн хонидоо бэлшээридэ гаргахадаа хонидой хүлөөр тооһо шоройн үргэдэжэ, үһэ ноһондонь шэнгэхэгүйн тулада тэдэниие хартын хажуугаар гү, али хахалһан пар газарые тойруулжа туудаг. Тэрэшэлэн хонидой байра сэбэр байлгадаг. Тиимэһээ хашаа хорой, дал, сарай соогуурхяа ходо хамадаг, сэбэрлэдэг заншалтай.

Үбэлдөө хонидой байрын шииг нойтогүй, хуурай, шэбхэ шэнхэгэй үнэргүй байхын тула хонидоо зунай байрада оруулан сасуутаа, үүдэ, сонхонуудыень һэлижэ, һалхитуулан хатаана. Тиигэжэ хонидынь үбэлэй үедэ сэбэр байрада байдаг.

Артелиин энэ түрүү хонишон нёдондо жэлдэ хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэ ошожо ерээ һэн. Цыбикжап абагай үзэһэн хараһанаа үлүү дутуугүй үнэн зүбөөр хөөрэхэдөө шадамар. Выставкэ дээрэ харуулагдаһан баян экспонадууд болон ороной түрүү хүнүүдэй дүй дүршэл тухай хөөрэжэ, колхозойнгоо хонишодые тэдэ тайхамшаг туйлалтануудтай танилсуулна.

Нарибтар ба нарин ноһотой хони үсхэбэрилгэдэ Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой правлени, партийна эхин организаци ехэ анхарал табидаг. Парторганизациин секретарь нүхэр Ш. М. Аюшеев, колхозой зоотехник нүхэр Воробьев гэгшэд нүхэр Жамбаловай отарада хододоо ябажа, шэнэ түрүү юумэнүүдтэй танилсуулжа, зүбшөөл, заабари үгэжэ байдаг.

Цыбикжап Жамбаловай отарада торгон сагаан ноһотой, томо һайн үүлтэрэй хонид үсхэбэрилэгдэнэ. Ашаг шэмэ ехэтэй артелиин тэдэ хонид үһэ ноһоороо, үрэ түлөөрөө колхоздоо тон ехэ олзо доход оруулна. Мүн хонишон нүхэр Жамбалов иимэ үрэ ехэтэ ажалайнгаа түлөө ехэ түлбэри абана.

Жаргалантын баян талада ажаһуудаг энэ түрүү хонишон эхэ хонидоо бараниень түрүүлжэ, гарза хоролтогүйгөөр, һайн тамиртайгаар харууһалжа, малай үбэлжэлгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтажа, түрэл партиингаа XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэлсэжэ байна.

Б. ШИРЕТОРОВ.

Научно-шэнжэлэлгын хүдэлмэри

Хизаар ороноо шэнжэлэлгын Кяхтын музей Забайкальеда үнинэй эмхидхэгдэһэн музейнүүдэй нэгэн юм. Энэ музей научно-шэнжэлэлгын ехэ хүдэлмэри хэнэ. Музейн хүдэлмэрилэгшэд түрэл хизаарайнгаа ургамалай болон амитанай аймаг шэнжэлхэ, эндэ үни сагһаа ажаһуугшадай оньһон ба хошон үгэнүүдые суглуулха талаар горьтой юумэ хэжэ байна.

Һаяхан тусхай экспедици эмхидхэгдэжэ, Сүхын арһанай завод ошоо. Энэ завод 1895 ондо эмхидхэгдэһэн байна. Тус экспедици заводой хуушанай ба мүнөө үеын байдал шэнжэлхэ, түүхэтэ материалнуудые, экспонадуудые сутлуулжа, музейдээ тусхай экспозици . эмхидхэхэ юм. Мүн эндэхи арад зоной хуушанай

Экспедициин хүдэлмэридэ эндэхи үндэр наһатайшуул, заводой үнинэй хүдэлмэришэд ехэ туһаламжа үзүүлнэ. Хошимин, Пестерев, Абросимов ба эндэхи бусад олон хүдэлмэришэд революциин урда тээ хүдэлмэришэдэй ажабайдал, заводойнгоо ажал тухай, мүн Советскэ засагай үедэ ямар хубилалта болоһон тухай тодорхойгоор хөөрэжэ үгэнэ.

А. Сурмач.

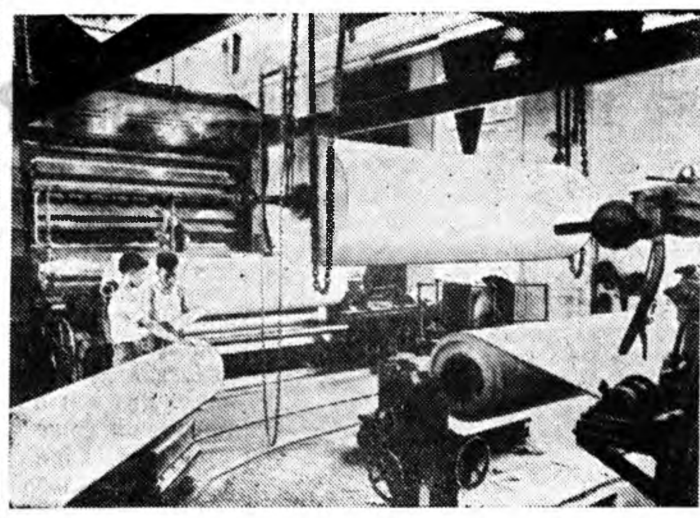
Арадай демократиин оронуудта

Германска Демократическа Республика. Глаухау городтохи заводуудай нэгэндэ шэнэ хэмэл волокно бүтээгдэдэг болоо. Тэрээнһээ ээрэгдэһэн утаһа ноонон утаһанай орондо хэрэглэгдэхэ юм. Иимэ волокно гол түлэб целлюлозоһоо бүтээгдэдэг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ хэмэл волокноһоо нэхэгдэһэн бүдые шалгажа байна. Иимэ бүдөөр костюмууд оёгдохо юм.

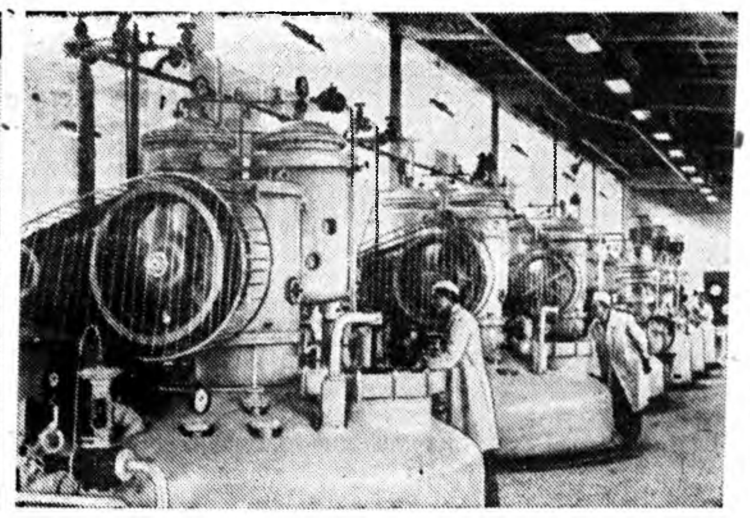
Центральбилдын фото.

Хитадай Арадай Республика. Кантондохи гүрэнэй саарһанай фабрика үйлэдбэриингөө түсэбые ходоложо үлүүлэн дүүргэдэг. Һүүлшын һара соо 253 тонно саарһан түсэбһөө гадуур бүтээн гаргагдаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: фабрикын цехүүдэй нэгэн соо.

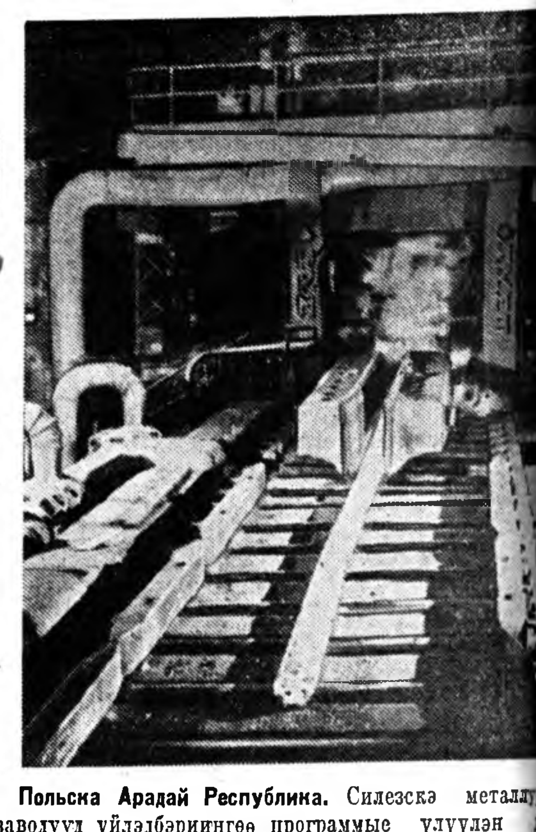
Синьхуа агентствын фото.

Румынска Арадай Республика. Антибиотигуудай завод Яссада баригдаад, үнгэрэгшэ жэлэй эсэс багаар ашаглалгада үгтэбэ. Тус предприяти советскэ проектын ёһоор, советскэ мэргэжэлтэдэй туһаламжатайгаар баригдаһан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яссын антибиотигуудай фабрикын ферментационно цех.

Румынска телеграфна агентствын фото.

Польска Арадай Республика. Силезскэ металлургическа заводууд үйлэдбэриингөө программые үлүүлэн дүүргэнэ. Июлиин арбан үдэрэй турша соо эндэхи металлургическа 1.524 тонно шэрэм, 821 тонно булад, 145 тонно прокат түсэбһөө гадуур гаргаа. «Бобрек» завод түрүү предприятинуудай тоодо ородог юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Бобрек» заводой блюминг.

Польско Центральна агентствын фото.

ХИЛЫН СААНАҺАА ЕРЭҺЭН ТЕЛЕГРАММАНУУД

Хитадай Коммунистическэ партиин VIII съезд сентябриин 15-да нээгдэхэнь. Польско-советскэ хани барисаанай һара Польшодо боложо байна. Польско сеймын 9-дэхи сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Суэцкэ каналаар судануудай ябалгые һаатуулха зорилгоор хорото ябадал хэгдэнэ. Иордано-израильска хилэ дээрэ шэнэ тулалдаан болобо. Япон арад Америкын сэрэгэй базануудта эсэргүү тэмсэл хэнэ. Мензисэй ябуулгын буруутаһан тухай Индонезиин хэблэл бэшэнэ. Ирагай премьер-министр мэдүүлгэ хэбэ.

Польско-советскэ хани барисаанай һара

ВАРШАВА, сентябриин 12. (ТАСС). Польско-советскэ хани барисаанай һара Польшодо боложо байна. Польско ажалшадай болон советскэ арадай түлөөлэгшэдэй хоорондо олон уулзалганууд болоно. Эдэ уулзалганууд ёһотойл хани барисаанай ба ахадуугэй харилсаа холбооной оршон байдалда үнгэрнэ.

Хани барисаанай һарын боложо байһантай дашарамдуулан Львовһоо культурын хэдэн ажал-ябуулагшад Люблиндэ ерээ. Айлшад городой культурна организацинуудай түлөөлэгшэдтэй уулзаа. Хоёр городой культурна организацинуудай холбоо барисаа саашадань үргэдхэхэ тухай уулзалгануудай үедэ хөөрэлдөөнүүд болоо.

Советскэ Белоруссиин нилээд олон комсомолецууд Люблинскэ воеводствын залуушуулда ошоод, айлшалжа байна. Советскэ эдир залуу хүбүүд, басагад эндэхи промышленна предприятинуудта болон культурна эмхи зургаануудта орожо харана. Замостьедэ, Пулавада болон Люблинскэ воеводствын бусад городуудта тэдэнэр хүрэхэ юм. Советскэ Белоруссиин залуу түлөөлэгшэдые польско залуушуул хаа хаанагүй хани халуунаар угтана.

Заншалта һарада хабаадалсахын тулада советскэ культурын ажал-ябуулагшадай делегаци Польшодо ошоод, мүнөө орон соогуурнь аяншалжа байнхай. Делегациин зарим гэшүүд ВОКС-ын правлениин түрүүлэгшэ профессор А. И. Денисов толгойлогшотойгоор Балтиин далайн эрьедэ ерээ. Гданьска воеводствын арадай ажахын болон культурын хүгжэлтэтэй тэдэнэр танилсаха юм. Делегациин бусад гэшүүд Варшавска воеводствын промышленна предприятинуудай дэргэдэхи культурна эмхи зургаануудые хараха юм.

Польско сеймын 9-дэхи сесси хүдэлмэреэ дүүргэбэ

ВАРШАВА, сентябриин 12. (ТАСС). Польско Арадай Республикын сеймын 9-дэхи сесси Варшавада болоод, хүдэлмэреэ дүүргэбэ. Правительствын хүдэлмэри тухай Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Ю. Циранкевичын мэдээсэлые сесси зүбшэн хэлсээд, анхаралдаа абаа. Буу зэбсэг хуряаха тухай дэлхэйн бүхы оронуудай парламентнуудта СССР-эй Верховно Соведэй хандаһан хандалгада үгтэхэ харюу сеймэ баталан абаа. Сеймэ тус хандалгые хүсэдөөр һайшаажа байһанаа элишэлэн мэдүүлээд, тэрэниие дэмжэхэ гэжэ хэлсээ. Сеймын 8-дахи сессиһээ 9-дэхи сесси хүрэтэр баталан абтаһан хэдэн шэнэ хуулинуудые болон Гүрэнэй соведэй директивэнүүдые мүн лэ баталһан байна.

Министрнүүдэй Соведэй составта хубилалта оруулха тухай Польско Арадай Республикын Гүрэнэй соведэй шиидхэбэриие сесси түгэсхэлэйнгөө заседани дээрэ баталаа.

Сеймдэ һунгалта хэхэ тухай дүримые хаража үзэхэ комиссиие сесси һунгаһан байна.

Хитадай Коммунистическэ партиин VIII съезд болохонь

ПЕКИН, сентябриин 12. (ТАСС). Хитадай Коммунистическэ партиин VIII съезд сентябриин 15-да Пекиндэ нээгдэхэнь. Партиин зэргэдэ 10 миллион үлүүтэй хүн тоологдоно. 1945 ондо партиин VII съезд болоһон байгаа. Тэрэнһээ хойшонхи үе соо партиин ЦК-гэй хэһэн хүдэлмэри тухай тоосоото элидхэлые съезд соносхо ба зүбшэн хэлсэхэ байна. Мүн КНР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ хоёрдохи табанжэлэй түсэб тушаа Директивэнүүдые, КПК-гэй Уставта оруулагдаха хубилалтануудые съезд зүбшэн хэлсэхэ юм. Гадна хүтэлбэрилхы органуудай шэнэ состав һунгагдаха байна.

1.026 делегат шиидхэхы голостойгоор, 107 делегат зүбшэн хэлсэхэ эрхэтэйгээр съезддэ хабаадаха юм. ЦК-гэй тоосоото элидхэлые КПК-гэй ЦК-гэй секретарь Лю Шао-ци съезд дээрэ хэхэ байна. Хоёрдохи табанжэлэй түсэб тушаа Директивэнүүд тухай элидхэлые КПК-гэй ЦК-гэй секретарь Чжоу Энь-лай, партиин Уставта оруулагдаха хубилалта тухай элидхэлые КПК-гэй ЦК-гэй Политбюрогой гэшүүн Дэн Сяо-пин хэхэ байна.

Япон арад Америкын сэрэгэй базануудта эсэргүү тэмсэл хэһээр

ПЕКИН, сентябриин 12. (ТАСС). Америкын агаарай-сэрэгэй база үргэдхэхэ зорилготойгоор Сунакавын оршондо октябрь һарада топографическа хүдэлмэри хэгдэхээр хараалагданхай. Тиимэһээ Японии профсоюзуудай Генеральна совет Америкын сэрэгэй базануудта эсэргүү бүри шанга тэмсэл хэхэ тухай шиидхэбэри үсэгэлдэр баталан абаа гэжэ Японии радио мэдээсэнэ. Энэ тэмсэл хэхын тула мүнгэ зөөри суглуулха, базын үргэдхэгдэхэ гэжэ хараалагдаһан газарта харуул табижа, топографическа хүдэлмэри хэлгэхэгүйн тула профсоюзуудай хэдэн мянган гэшүүдые элсүүлхэ гэжэ шиидхэгдэнхэй.

Сукинава шадар Америкын агаарай-сэрэгэй база үргэдхэлгэдэ эсэргүү тэмсэлэй нэгэдэл энэ районд харуулнуудые табинхай.

Сунакава нютагай (Токио шадар) һуурин зон профсоюзуудай дэмжэлгээр нёдондо жэлэй һүүл багта энэ районд американска базын үргэдхэгдэхэ түсэбүүдые буруушаан эрид шууд эсэргүүсэлтэ хэһэн байгаа. Тэрэ тэмсэлэйнь эсэстэ топографическа хүдэлмэри хэхэ ябадал нилээд хойшолуулагдаа һэн.

Даллесай мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 10. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын Вашингтонһоо мэдээсэһэнэй ёһоор, Суэц тухай асуудалаар баруун гүрэнүүдэй оруулһан дурадхалнуудые президент Насерэй буруушааһандань «ехээр урмаа хухарааб» гэжэ США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес корреспондентнүүдтэ мэдүүлээ.

«1888 оной договорто хабаадагшад Суэцкэ каналаар судануудай сүлөөтэйгөөр ябалгые ямаршье сагта хангаха эрхэтэй юм» гэжэ Даллес мэдүүлээ. Даллес иимэ мэдүүлгэ хэхэдээ «Суэцкэ асуудалые» ООН-эй үзэмжэдэ табихые оролдоно гэжэ журналистнууд тоолоно.

Израиль Иордани хоёрой хилэ дээрэ болоһон тулалдаан

ПАРИЖ, сентябриин 11. (ТАСС). Амманһаа (Иордани) Франс пресс агентствын корреспондентын мэдээсэһэнэй ёһоор, Израилиин солдадуудай рото демаркационно хилые гаталаад, Хеброн шадар Иорданиин хилые дабан ороо гэжэ иорданска армиин түлөөлэгшэ мэдүүлээ. Израилиин солдадууд таряашадые, тэрэшэлэн Иорданиин национальна гвардеецүүдые буудаа. Иорданиин патруль Израилиин солдадуудые гэдэргэнь сухарюулһан байна. Буудалдаанай үедэ Израилиин 6 хүн алуулаа. Алуулагшадай бэень Иорданиин газар дээрэ үлээ, Иорданиин национальна нэгэ гвардеец шархатаа. Израилиин добтолһондонь дураа гутажа байһанаа ООН-эй шалган харагшадай штабта Иордани мэдээсээ гэжэ Иорданска армиин түлөөлэгшэ хэлээ.

ТЕЛЬ-АВИВ, сентябриин 11. (ТАСС). Израилиин армиин түлөөлэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, Лахишай районд үсэгэлдэр үдэр Израилиин нэгэ патруль баригдаа. Иорданиинхид Израилиин патрульнуудтай буудалдахадаа 6-ень алажа, 3-еынь шархатуулба. Израилиин түлөөлэгшэдэй мэдүүлһэнэй ёһоор, алуулагшадай бэень Иорданиин газар дээрэһээ абаашагдаа.

ЛОНДОН, сентябриин 12. (ТАСС). Иордано-израильска хилэ дээрэ шэнэ тулалдаанай болоһониинь эндэ мэдэгдэбэ. Рейтер агентствын корреспондентын Иерусалимһаа дамжуулһанай ёһоор, ООН-һоо Палестинада байдаг ажаглагшадай штабай түлөөлэгшэ иигэжэ мэдүүлээ. Израильска зэбсэгтэ хүсэнүүд үнгэрэгшэ һүни Иорданиин газар руу добтолго хээ гэжэ Иорданиин правительство штабта гомодол оруулаа.

Израильска сэрэгүүд хоёр бүлэг боложо таһараад, добтолго хээ. Нэгэниинь Хеброн хада шадар байдаг иорданска полицейскэ харуулда добтолжо, энэ харуулай байшангые тэһэлээ. Тиихэдэ нүгөөдэ бүлэг сэрэгүүдынь далда газарта хоргодожо байгаад, энэ районд нэмэжэ эльгээгдэһэн иорданска сэрэгүүдые добтолоо.

Мүнөө үглөөгүүр болотор буудалдаан үргэлжэлөө гэжэ дээрэ дурсагдаһан түлөөлэгшэ мэдээсээ.

ЛОНДОН, сентябриин 12. (ТАСС). Амманда абтаһан түрүүшын мэдээнүүдэй ёһоор, Хеброн шадар 19 иорданец алуулһан, хоёр иорданец шархатаһан байна гэжэ Рейтер агентствын корреспондент Амманһаа дамжуулна.

Мензисэй ябуулгын буруутаһан тухай Индонезиин хэблэл иигэжэ бэшэнэ

ДЖАКАРТА, сентябриин 12. Суэцкэ асуудалые баруун гүрэнүүдэй өөһэдтөө ашагтайгаар шиидхэхэ гэһэн энэ һэдэлгэнь эртээнһээ буруу һүрэхөөр байһан юм. Мензисэй ябуулгын буруутаһанай шалтагааниинь гэхэдэ, баруун гүрэнүүд Египедэй эрхэ сүлөөе мэдэрхэеэ хүсээгүй, колониализмые шэнэ түхэлтэйгөөр дахин бии болгохоёо хүсэһэн байгаа гэжэ «Сулу Индонези», «Мердека», «Абади» газетэнүүд тэмдэглэнэ.

Суэцкэ асуудалаар баруун гүрэнүүдэй баримталһан хараа бодол империалистическэ бүлэгүүдэй зүгһөө баадхагдана, ушарынь Суэцкэ каналые национализацилхада тэдэ бүлэгүүдэй интересынь сэхэ дайрагдана бшуу гэжэ «Сулу Индонези» гэһэн газетэ заана. Тиимэ хараа бодолые Англиин ба Франциин өөһэдынь арадууд дэмжэнэгүй.

Мензисэй ябуулга эртээнһээ буруутахаар байһан юм, юундэб гэбэл Египедтэ Мензисэй ерэхэтэй нэгэн хамта Англиин ба Франциин зүгһөө сэрэгэй хэмжээнүүд абтаһан байгаа гэжэ «Абади» газетэ бэшэнэ.

Индонезиин газетэнүүд баруун гүрэнүүдэй дай бэлэдхэжэ байһые буруушаан, суэцкэ асуудалые амгалан ёһоор шиидхэхые уряална.

(ТАСС).

Ирагай премьер-министрын хэһэн мэдүүлгэ

НЬЮ-ЙОРК, сентябриин 11. (ТАСС). Ирак хадаа ямаршье добтолгын болоһон ушарта Египедые дэмжэхэ, арабска оронуудай түрүүшын зэргэдэ ябаха байна гэжэ Ирагай премьер-министр Нури Саид айлшаар ерэһэн Ливанай парламентын депутат Эмиль Бустанида мэдүүлээ тээд МЕН гэһэн Египедэй агентствын мэдээсэлые үндэһэ баримта болгон Юнайтед Пресс агентствын корреспондент Каирһаа дамжуулна.

Дундада далайн зүүн зүт тээшэ Франциин сэрэгүүдэй эльгээгдэһэнтэй дашарамдуулан Ирак өөрынгөө буруушаалые Францида тусхайта ёһоор мэдүүлбэ гэжэ Ирагай правительствын түлөөлэгшэ хэлээ гээд саашань МЕН агентство дамжуулаа.

Суэцкэ каналаар судануудай ябалгада һаад ушаруулха зорилгоор хорото ябадал гаргагдана

КАИР, сентябриин 12. (ТАСС). Суэцкэ каналые национальна мэдэлдээ абаһанһаань хойшо французска эрхэтэн Поль Раймон Суэцкэ каналаар судануудай ябалгада хамаатай асуудалнуудые эрхилхэ управлениин хүтэлбэрилэгшын тушаалые дааһан зангаараа үлэһэн байгаа. Суэцкэ каналда хүдэлмэрилжэ байһан англиийска, французска, голландска, норвежскэ болон итальянска лоцманууд, тэрэшэлэн эдэ национальностьнуудай бусад албахаагшад сентябриин 15-һаа ажал хүдэлмэреэ орхихо хүсэлэнтэй байһанаа элишэлэн хэлээ гэжэ Суэцкэ каналай талаар египетскэ захиргаанай правлениин директортэ Поль Раймон мэдүүлээ.

Энэ мэдээсэлые тайлбарилхадаа египетскэ тусхай түлөөлэгшэ иигэжэ мэдүүлээ. Энэ алхам хадаа «Суэцкэ каналаар судануудай ябалтада һаад ушаруулха зорилгоор эртээнһээ зорюута хэгдэжэ байһан хорото ябадал» болоно.

„Суэцкэ каналай урдын компаниин" хүтэлбэрилэгшэдэй хорото ябуулга

ПАРИЖ, сентябриин 11. (ТАСС). Суэцкэ каналай урдын компани Суэцкэ каналда хүдэлмэрилжэ үргэлжэлһөөр байгаа египет бэшэ зондо — компаниин албахаагшадта мүнөөдэр бэшэг эльгээгээ. «Табанай комитедэй» ябуулгын дүүрһэнтэй дашарамдуулан» сентябриин 14—15-да тэдэ хүнүүдэй хүдэлмэреэ зогсоохыень урдын тэрэ компани бэшэг соогоо уряална. (Хоёр неделиин саада тээ тус компани президент Насертэй «табанай комитедэй» уулзалгын дүүрэтэр хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлхыень албахаагшадтаа дурадхаһан байгаа).

Кипртэхи байдал

ЛОНДОН, сентябриин 12. (ТАСС). Кипртэ Англиин засагаархидай ябуулжа байгаа политикые буруушааһан ехэ жагсаал демонстраци үсэгэлдэр Никозидо болоо гэжэ хэблэл мэдээсэнэ. Английска засагаархидай энэ политикань тус аралай зоной өөһэдынгөө байдал тодорхойлхо эрхын түлөө киприодуудай тэмсэл дараха ябадалда зорюулагданхай. Демонстрацие полици ба английска солдадууд намнаа. Демонстрацида хабаадагшадай заримыень хаагаа.

Энэ аралай губернатор Хардинг гэгшэ Кипрһээ шажанай санаарта Николас Риволасые сүлэлгэдэ гаргаха тухай захиралта үгөө гэжэ газетэнүүд мэдээсэнэ. Николас Риволасые «Англида харша ябуулга хээ» гэжэ зэмэлһэн байна.

Кипр дээрэ хэгдэжэ байгаа хэһээлтэнүүд тушаа, мүн тус аралай зоной түлөөлэгшэдтэй хэлсээ хэхэһээ Англиин правительствын арсаһан тушаа бэшэхэ зуураа, «Дейли Геральд» гэһэн газетэ иигэжэ мэдүүлнэ: Англиин правительство имагтал «хүсэрхэлгын политикые» мэдэрнэ. «Хүсэрхэлгын политикаһаа арсажа хэлсээнүүдые хэдэг болохыень» газетэ правительствоһаа эрид шууд эринэ.

Шатарай XII олим[...]

Шатарай XII олимпиады[...] на мүрысөөнэй нэгэдэхи т[...] ветскэ шатаршад Англиин[...] тай уулзаа гэжэ мэдээсэг[...] Гроссмейстер Ботвинник [...] хюлгэ дээрээ Голомбек гэг[...] даад, шүүһэн байна.

Английска залуу шатарш[...] тер Пенроуз Керестэй [...] наадаһан байна. Тэрэ наад[...] лэн сасуу һайн байдалта[...] Тиибэшье һаань, Керес ш[...] бэеэ хамгаалжа шадаа. Ти[...] хоёрой парти хойшолуулагд[...] ха юм. Үглөөдэрынь эдэ х[...] рондо шанга тулалдаан бо[...] лэ партинь хойшолуулагда[...] Кересэй бодонуудай байдал[...]

Гроссмейстер Бронштейн [...] шэтэй сагаанаар наадаа. Т[...] хара ноёной урдаһаа шанг[...] го хэжэ, байдалыень муу [...] Тиин Бейд 40-дэхи ябадал[...] даһанаа мэдэрээ.

Гроссмейстер Геллер Ф[...] той наадажа эхилэн сасуу [...] далтай болгоо. Тиин тэрэ [...] ябадалдаа илалта туйлаһа[...]

Иигэжэ СССР-эй кома[...] нальна мүрысөөнэй нэгэдэ[...] гурбан очкотой ба нэгэ х[...] лагдаһан партитайгаар гар[...] нирай таблицада түрүүлэн [...]

Тиихэдэ нэгэдэхи турай [...] Болгариин, Германиин Фед[...] Республикын болон Шве[...] командануудай шатаршад т[...] 2,5 очкотойнууд болоод [...] главна турнирта ябана.

Болгариин шатаршад [...] командатай наадахадаа 2½:[...] һэн тоотойгоор илаһан бай[...] шэлэн Германска Федерати[...] публикын шатаршад Израил[...] таршадые ба Швейцариин ш[...] Чехословакиин шатаршадые [...] $2^1/_2 : 1^1/_2$ гэһэн тоотойгоор [...]

Аргентина Югослави хоё[...] шатаршадай уулзалга ехэ һ[...] тойгоор үнгэргэгдэхэ гэжэ [...] һэн байгаа. Теэд эдэнэр түр[...] 2 : 2 гэһэн тоотойгоор тэнс[...]

Сентябриин 11-нэй үдэш[...] на мүрысөөнэй хоёрдохи т[...] жэлүүлэгдээ. Эндэ СССР-э[...] шад Израилиин командата[...] һан байна.

(Т[...]

Волейболоор дэлхэйн [...] һуури эзэлхын ту[...]

ПАРИЖ, сентябриин 12. [...] Парижда үнгэргэгдэжэ ба[...] лейболоор дэлхэйн чемпио[...] үсэгэлдэр Советскэ Союзай [...] нүүдэй команда Польшын [...] листнуудтай наадаһан ба[...] нааданиинь 3:1, 15:4, 9:15, [...] гэһэн тоотойгоор советскэ [...] менкануудай илалтаар дүү[...] шэлэн Советскэ Союзай э[...] команда Польшын волейбо[...] тай наадахадаа 3:1, 18:16, 14:16, 15:6 гэһэн тоотойгоор шүүһэн байна.

Һүүлэй мэдээсэлэй ёһоор, [...] лэй командануудай дунда[...] словакиин волейболистна[...] һуурида ябана. Тус ком[...] найман уулзалгада шадама[...] наадажа 16 очко абаа. Тэр[...] СССР-эй волейболистнууд [...] той болоод ябана.

Тиихэдэ советскэ спортс[...] мүнөөгүүр түрүү һуурида[...] Эдэнэр найман уулзалгада [...] илажа, 16 очкотой болоод [...]

Редактор Д. Л. ЛОБС[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26 Телефоны редакции: редактора — 46 32, заместителя редактора — 32-74, отв. секретаря — 27 37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-1[...], культуры и быта, промышленности — 34 05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32 67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00865. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. №[...]